

ANLEGGES- MASKINER

AM.NO

NR. 03 | APRIL 2019

60. ÅRGANG

Ung
sjef

68

Skog:
Bio-
diesel

58

Drift:
Pris-
kritikk

26

DIN LEVERANDØR AV CASTROL

KGK har siden 1946 fungert som et smøremiddel i kjøretøybransjen. Vi er et firma som tror på langsiktige relasjoner. Derfor jobber vi med sterke varemerker og skaper lønnsom forretning som gagnar alle parter.

Vi representerer verdensledende tilbehørs- og reservedelsprodusenter på det norske markedet og med gode logistikk-løsninger, konkurransedyktige priser og tette relasjoner til våre kunder tilbyr vi en bred totalpakke.

KGK

www.autokatalogen.no | firmapost@kgk.no | tlf: 22884680

KONTROLL HAR ALDRI VÆRT ENKLERE

Vi gir deg full kontroll
over dine drivstoffkort

**KORT OG
SELVBETJENING**

**Kontroll har aldri
vært så enkelt**

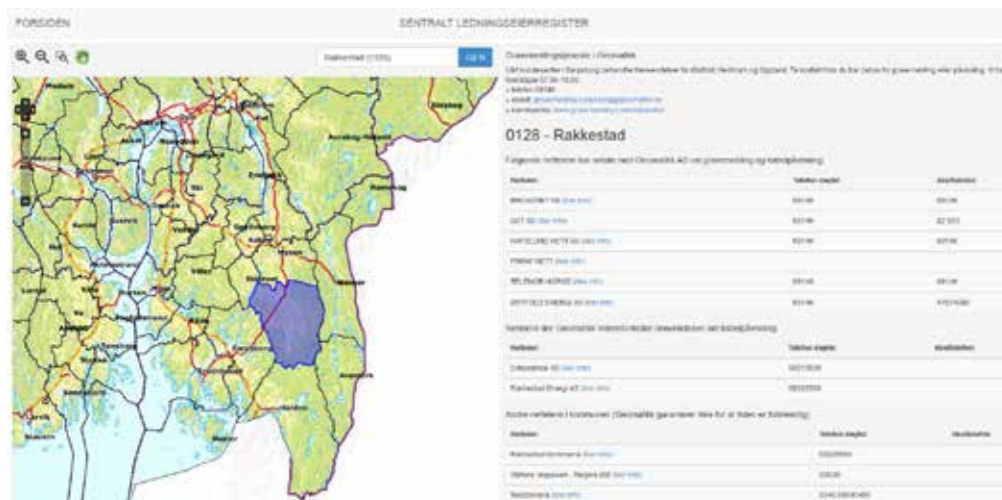
Vår løsning gir deg full kontroll over bedriftens transportkostnader. Du får alt på ett sted og oversikt over alle transaksjoner. Økt kontroll, redusert risiko og mindre tid brukt på å administrere drivstoffkort, kan redusere bedriftens kostnader. Vår enkle selvbetjeningsportal kan hjelpe deg med dette og mer. For mer informasjon, gå inn på vår nettside circlek.no/selvbetjening.

CIRCLE K

Take it easy

Sentralt ledningseierregister

finner du på www.gravemelding.no

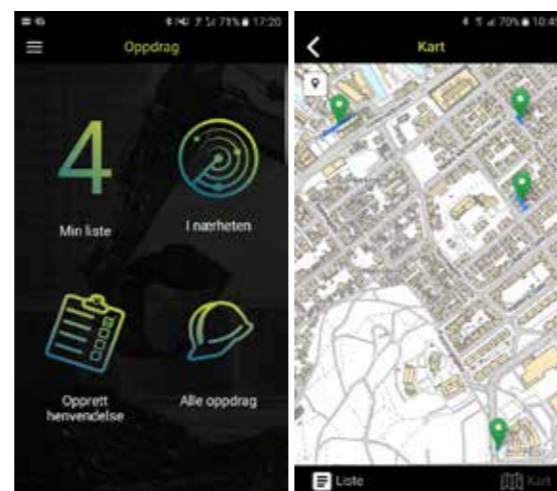
Nå kan du registrere gravehenvendelser direkte i appen GeoGrav – mobilapp fra Geomatikk

Vi gir deg enkel tilgang til kundeportalen ute på grøfta.

GeoGrav kan hjelpe deg med følgende:

- Oversikt over mine ordre
- Oversikt over firmaets ordre
- Vise ordre i kart
- Vise ordre nær min posisjon
- Vise dokumenter
- Registrere nye ordre
- Start/stopp graving

Appen heter GeoGrav (søk på Geomatikk) og kan lastes ned gratis fra Google Play og App Store.

Mer informasjon finner du på www.gravemelding.no

Spør oss - før du graver

Geomatikk utfører gravemeldings- og kabelpåvisningstjeneste for mange kommuner, e-verk og andre eiere av infrastruktur. Registrer henvendelsene på vår kundeportal - eller kontakt vårt kundesenter.

Se komplett oversikt på www.gravemelding.no

Geomatikk

CLOSE TO OUR CUSTOMERS

W WIRTGEN GROUP

Alle behov dekket!

www.wirtgen-group.com/technologien

ROAD AND MINERAL TECHNOLOGIES. Med ledende teknologi fra WIRTGEN GROUP kan du løse alle oppgaver i veibyggings-syklusen optimalt og økonomisk. Knusing, blanding, utlegging, kompaktering og senere rehabilitering. Du kan stole på de sterke produktene fra WIRTGEN GROUP teamet, WIRTGEN, VÖGELE, HAMM, KLEEMANN og BENNINGHOVEN.

www.wirtgen-group.com/norway

WIRTGEN NORWAY AS • Gallebergveien 18 • 3070 Sande • T: +47 33 / 78 66 00

WIRTGEN / VÖGELE / HAMM / KLEEMANN / BENNINGHOVEN

INNHOOLD

- 8 Unge lærlinger får følge anleggets arbeidstid
- 12 Avfallsbransjen opp i flammer?
- 16 På vei mot ISO-sertifisering
- 20 Vei og Anlegg flytter til Lillestrøm
- 22 Hamm anleggsvalser inn hos Nasta
- 25 Kobelcos viktige nyhet i Norge
- 26 Vinterdrift
- 30 Stor interesse for Helgeland-flyplass
- 34 Her starter Norges første Cat D7E doser hos Lindum
- 36 Slik virker nødutgangen på sikkerhetsvinduer
- 40 Glad i faget fagene
- 46 Skolelys, hudpleier og bergsprenger
- 54 Odd har vært ansatt i 50 år
- 58 Testet fornybar diesel i skogsdrift
- 60 MEFA 2019 - et hestehode foran!
- 64 Stor Sandvik radiatorigg
- 68 Ung og uredde toppsjef
- 76 Starter utleie av 3D maskinstyring
- 85 MEF har ordet
- 86 MEF-nytt

54

30

16

40

64

Abonnement: 10 utgaver pr år. Kun kr 550,-
Bestill hos kundeservice. Tlf 67 11 38 19, epost am@aboservice.no.

ØYEBLIKKET

SAMLING: Anleggsfolk samles og prates på brakka. Skogsfolket samles og prates rundt bålet. Her er det bonde og skogeier Eivind Engh på Berger gård som fører pausebålet. Anledningen er demodagen der skogsnæringen viste at også den kan kjøre på fornybar diesel.

(FOTO: JØRN SØDERHOLM)

REDAKTØREN

Rosa enhjørninger i drift

Driftsrentreprenører som sier seg fornøyd med byggherrens priser og vilkår? Det er antakelig like vanlig som flygende enhjørninger med rosa pels.

Det er en naturlig, "innebygget" spenning mellom byggherre, hovedentreprenør og underentreprenører i de fleste typer kontrakter. På godt og vondt. I prosjektmarkedet ser vi det blant annet i form av høyt og økende tvistenivå. Driftsmarkedet er ikke like herjet av tvister, men prispresset er stort og konkurransen hard. Blant annet som følge av økende innslag av bønder med traktorer som skal betales også om vinteren.

Det har vi hørt i mange år, men nå synger misnøyekøret med høyere volum enn jeg har hørt det før. Statens vegvesens omlegging av oppgjør for variable kostnader må ta mye av skylden for det. Primært endringen i oppgjør for salting og strøing, men også fordi etaten ikke lenger betaler for én eneste meter så lenge det kjøres med pløgen løftet.

Enn så lenge har bare et fåtall kontrakter kommet ut med denne oppgjørsformen. Byggherren sier med stor selvfølgelighet at inntjeningen ligger i rundsummene, ikke i de variable kostnadene. Det er ikke like selvfølgelig for de som har regnet på disse kontraktene, fått dem og opplevd å bli sittende med en større regning og mindre inntjening enn forventet.

Jeg tror etatens folk mener det når de erkjenner at også entreprenørene må tjene penger, og de skal gå i dialog. Dessverre gjelder det bare riksveier framover. Da blir det atskillig mer «spennende» med kommuner og fylker som driftsbyggere. Tips meg gjerne om du ser noen rosa, flygende enhjørninger der.

Jørn Søderholm - jos@mef.no

3041 0876

Utgiver:
Maskinentreprenørenes Forbund

Redaksjon:
Pb. 505, Sentrum,
0105 Oslo
Fred. Olsens gate 3,
0152 Oslo
Tlf. 22 40 29 00
anleggsmaskinen@mef.no

I redaksjonen:
Ansv. redaktør
Jørn Søderholm
Tlf: 416 55 220
jos@mef.no

Journalist
Runar F. Daler
Tlf: 482 46 412
rd@mef.no

Håvard Almås
Kari Druglimo-Nygaard

Annonser:
A2Media AS
Camilla Sparby
Tlf: 477 07 338
camilla@a2media.no

Bjørnulf Lie
Tlf: 971 66 507
bjornulf@a2media.no

Abonnement:
Media Digital AS
am@aboservice.no
Dronningens gate 3,
0152 Oslo
Konto: 1602.55.93417
Kr 550 pr år (10 utg)

Forsidebilde:
Runar F. Daler

Design og trykk:
www.polinor.no
ISSN 0003-3715
60. årgang

Unge lærlinger får følge anleggets arbeidstid

Regjeringen vil gjøre det lettere for de yngste lærlingene på anlegg å jobbe mer. 17-åringer får følge den normale arbeidstiden som gjelder på anlegg med skiftordninger.

Tekst: Jørn Söderholm – jos@mef.no

– Lovverket kan ikke stikke kjepper i hjulene for folk som ønsker å jobbe mer, sier arbeidsminister Anniken Hauglie til Dagens Næringsliv.

MEF og Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF) har sammen gått til Regjeringen og bedt om lettelser i vernebestemmelsene for de yngste i anleggsbransjen, lærlingene under 18 år. Unntaket gjør det mulig for lærlinger å arbeide i samme arbeidstidsordninger som kollegene sine.

I henhold til dagens arbeidstidsregelverk har ikke lærlinger under 18 år mulighet til å delta på ordninger der det jobbes lengre dager i periode for å ha en lengre sammenhengende friperiode.

LIKESTILT: Snart får også lærlinger under 18 år følge arbeidstiden på jobber med arbeidstidsordning. Arild Salte er lærling i Nordbø Maskin AS. Person eller firma er ikke omtalt i artikkelen. (FOTO: RUNAR F. DALER)

REGJERINGEN LIBERALISERER ARBEIDSMILJØLOVEN

Regjeringen foreslår å endre arbeidstidsbestemmelsene på fire områder:

- Lærlinger: Unntak fra arbeidstidsreglene for lærlinger innen anleggsfag som er mellom 17 og 18 år.
- Prester: Unntas fra arbeidstidsbestemmelsene, slik at det ikke settes begrensninger på hvor mange søndager og helgedager de kan arbeide i løpet av et år.
- Avlastere: Avlasterskiftordningen endres, slik at arbeids tagere som avlaster personer og familier med særlig tyngende omsorgsarbeid, kan avlaste familier opptil en uke sammenhengende.
- Havarikommisjonen: Unntak fra arbeidstidsbestemmelsene for arbeidstagerne som rykker ut til havariulykker.

Kilde: regjeringen.no / DN.no

BEDRE OPPFØLGING

Arbeidstidsordninger er utbredt i anleggsbransjen for å redusere ulempene knyttet til lang reisevei for de ansatte, og for å sikre rasjonell utnyttelse av maskinparken. Dagens regelverk sier at lærlinger på 17 år ikke kan jobbe lengre dager enn åtte timer. Dette har ført til at lærlinger som er født sent på året har vært mindre aktuelle for prosjekter der det benyttes innarbeidingsordninger. I tillegg har det gitt utfordringer ved at lærlingene har måttet forholde seg til ulike kontaktpersoner hos entreprenøren, avhengig av hvilken skiftordning de øvrige ansatte har fulgt.

Voksne anleggsarbeidere kan avtale å jobbe lange dager – ofte ni eller 12 timer – mot å ha lengre sammenhengende fri. Det er ofte ønsket på grunn av stor avstand mellom arbeid og hjemmet. Samme frihet har ikke 17-åringer, som er barn i lovens forstand. De har derfor måttet sette seg alene på brakken og vente, mens kollegene har jobbet ferdig – samtidig som de ikke har jobbet nok når de voksne tar helg, skriver DN.no.

MOLBO-REGLER

– Hvis Arbeidsmandsforbundet hadde vært imot, vet jeg ikke om vi hadde foreslått det, sier MEF-direktør Julie M. Brodtkorb til avisen.

Hun synes uansett det er både urettferdig og «molbo» at lærlingene under 18 skulle behandles særskilt. Ikke minst fordi bransjen har manko på lærlinger.

– Denne endringen betyr at lærlingene nå vil få de samme mulighetene ute på anlegg, uavhengig av om de er født tidlig eller sent på året. Jeg er glad for at departementet har klart å finne en løsning på et praktisk problem for bransjen. Denne saken er nok et eksempel på at når arbeidstaker- og arbeidsgiversiden jobber sammen så oppnår vi gode resultater, utdypet Brodtkorb i en felles pressemelding fra MEF og NAF

Endringene er nå sendt ut på høring. ■

PLAN-LASER

LL 100, helautomatisk planlaser. Komplet i koffert med laser-mottaker, stativ og nivellerstang.

Alt i en koffert!

KAMPANJE
5.950,-

FALL-LASER

GL 412N, 1 falls laser m/fjernkontroll og mottaker m/mm avlesning.

14.950,-

ALT-I-EN LASER, UL633

Plan, 1-fall, 2-fall, grøfte, anlegg, bygg, lodd og vertikalt.

24.900,-

UTSTYR DEG FOR NYE KRAV

Ny forskrift til § 2-3 i PBL stiller krav til innmåling på åpen grøft

ANLEGGSPAKKEN

SPECTRA SP20 GPS/GNSS

- Ultra kompakt, alt i ett, veier 0,8 kg
- 240 kanaler, klar for Galileo og Beidou
- Perfekt til CPOS uten behov for ekstern antenne

KAMPANJE
99.900,-

Alle priser er eks. mva.

UNIK!

TOTALSTASJON med 3D skanner – Trimble SX10

- Skanner 26 600 punkter i sekundet
- Integrert kamera
- 3DM skanning opptil 600 meter
- Vinkelnøyaktighet 1"
- DR Plus opptil 1300m
- Avstandsmåling opptil 2500 meter

HOVEDKONTOR

Ringeriksveien 155 - 157
Postboks 91, 1313 Vøyenenga
e-post: salg@norgeodesi.no

Se hele vårt sortiment på
www.norgeodesi.no

MEFA

Forus 10-12. Mai 2019

KRAMER

Besøk oss på **stand 69**

hhmaskin.no

Maskiner for proffer

Arden Equipment Rivnings-sakser

13 modeller til maskiner mellom.
2,5 og 70 tonn

Når kun det beste er godt nok

IRM

IRM Norge AS

Tlf: 63 84 62 00
mail@irm-norge.no
www.irm-norge.no

Forhandlere:

Sortland: Maskinteknikk Nord. Tlf: 91634187
Kyrkseterøra: HOB Verkstedsenter. Tlf: 95257953
Bergen: Asane Mek. Industri AS. Tlf: 55190245
Stavanger: Aarsvold Kran og Hydraulikk AS. Tlf: 51622990
Kristiansand: Agder Anleggsenter AS. Tlf: 92117000
Fagernes: Lie Maskin AS. Tlf: 91360000

MONTABERT

DOOSAN

ALLA TRANSFORMER.

COMACCHIO

ARDEN

MEDVIRKENDE:

STICK STEER

CRUISE CONTROL

AIR CONDITION

LCD-MONITOR

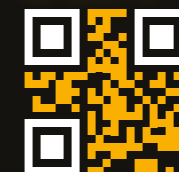

NESTE GENERASJONS MINIGRAVERE 1,9 - 2,2 TONN

KOMMER TIL EN
~~KINO~~ NÆR DEG!
MESSE

I TILLEGG TIL **STICK STEER**, **CRUISE CONTROL**, **AIR CONDITION** OG **LCD MONITOR** KOMMER DE NYE 2 TONNS MINIGRAVERNE MED **DRIVE-BY-WIRE** SOM GJØR DET MULIG Å BLANT ANNET BESTEMME MASKINENS PRESSION VIA **LCD MONITOREN**. MASKINEN ER UTSTYRT MED **TRYKKSATT HYTTE** SOM HOLDER STØV OG BØSS UTE OG HELE HYTTEN KAN **TILTES** BAKOVER FOR FULL TILGANG TIL MOTORROMMET. SCAN **QR-KODEN** FOR MER INFO.

PON-CAT.NO

21 08 41 00

Avfallsbransjen opp i flammer?

BRANN: Det brenner altfor ofte i avfallsbransjen, med til dels store økonomiske og personlige konsekvenser for de involverte, ifølge MEF. (ILLUSTRASJONSFOTO: MORGUEFILE.COM)

Det brenner mest i restavfallet, årsaken er oftest selvantennning, og brannene oppstår gjerne i forbindelse med kverning av avfall og i sorteringshallen. Det går frem i en ny rapport om branner i avfallsbransjen.

Tekst og foto: Runar F. Daler - rd@mef.no

Hvorfor brenner det så ofte – og tilsynelatende stadig oftere – i norske avfallsanlegg? Og hva kan gjøres for å forhindre det? Det håpet Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) å få svar på da de engasjerte Nomiko

(Norsk Miljøkompetanse) til å utarbeide en omfattende rapport om temaet. Rapporten på 40 sider ble lansert under en konferanse i regi av MEFs gjenvinningsavdeling i slutten av mars.

OMDØMMET STÅR PÅ SPILL

Arbeidet skulle vise seg å være vanskelig for Nomiko, da det var svært mangelfull statistikk om avfallsbranner, ikke bare i Norge, men i hele Norden. Likevel ramser rapporten opp hele 31 råd til avfallsanleggene, slik at de kan snu brantrenden, redusere omfanget av branner og begrense konsekvensene. Tiltakene omhandler design og utforming, organisering og drift av anleggene, samt håndtering og lagring av avfallet. Rapporten avkreftet dessuten en oppfatning mange har hatt, om frekvensen av branner på avfallsanleggene.

– Utfra det vi har avdekket i vårt arbeid

har vi ingen grunn til å anta at det brenner oftere i avfallsanlegg nå enn det gjorde før. Vi kan heller ikke påstå at det er flere avfallsbranner i Norge enn i de andre nordiske landene. Fokuset har imidlertid økt og konsekvensene av brannene har blitt vesentlig større de senere årene, blant annet på grunn av flere og dyrere maskiner, sa Sverre Valde i Nomiko på MEF-konferansen.

– Omdømmet til bransjen står også på spill. Skal dere framstå som mer enn skrap-handlere og skrottnisser, så må det være fokus på dette. Hvis ikke vil også problemet med å få forsikret seg øke, noe flere avfallsselskaper sliter med allerede, sa han.

OPPFORDRING TIL MYNDIGHETENE

Ifølge MEFs rapport er selvantennning brannårsaken til over halvparten av brannene på norske avfallsanlegg, fulgt av batte-

rier. Omlag halvparten av de 65 brannene som ble kartlagt skal ha oppstått i omlastingslagre, hvor avfall håndteres og/eller lagres innendørs. Mange branner starter også i avfallskverner. Branner forekommer helt klart oftest i restavfall.

Foruten de 31 foreslåtte tiltakene til avfallsbransjen, gir rapporten også to konkrete oppfordringer til myndighetene: Det bør utarbeides en brannrisikoveileder for avfallsbransjen, og det bør etableres et nasjonalt register over branner og brann-tilløp i avfallsanlegg.

– MYE MER MÅ GJØRES

– MEF er sjokkert over mangelen på kunnskap, data og interesse rundt brannårsaker hos myndigheter, brannvesen og forsikringsselskaper. Det brenner altfor ofte i en relativt liten bransje, med til dels store økonomiske og personlige konsekvenser for de involverte. Samtidig er myndighetenes råd å installere varmesensorer og sprinkleranlegg. MEF mener mye mer må gjøres for å ta tak i årsakene til brannene, og vekke bransjen til sin egen rolle i innsamlingen av data, sier en engasjert fagsjef for gjenvinning i MEF, Sverre Huse-Fagerlie.

– Antallet branner av mindre art, brann-tilløp eller varmegang er trolig mange ganger høyere enn hva utredningen vår har klart å avdekke. Vi ber derfor DSB etablere et sentralt register for branner, brann-tilløp og varmegang som avfallsbransjen bidrar til. Dette for å gi et riktig bilde av omfanget, samt å gi økt forståelse av reelle årsaker til brannene vi vil til livs.

– MEF støtter også forslaget til Nomiko AS i at det lages en brannrisikoveileder sentralt, og at hvert avfallsselskap gjennomfører systematisk brannrisikovurdering av sin drift. Dette må gjøres i samarbeid med lokale brannmyndigheter, slik at de største risikoene kan elimineres før branner oppstår. ■

NY RAPPORT: Sverre Valde, daglig leder i Nomiko, la fram rapporten på en MEF-konferanse 22. mars 2019.

MÅ GJØRES MER: Sverre Huse-Fagerlie, fagsjef avfall og gjenvinning i Maskinentreprenørenes Forbund (MEF).

Derfor unngår du rør med dette røret

Fleksibelt, enkelt og tidsbesparende. Det er flere gode grunner til at trykkørret fra Pipelife foretrekkes når proffene selv skal velge.

Fleksibelt, strekkfast og korrosjonsbestandig.

– De største fordelene med dette trykkørret er at det er enkelt å jobbe med og er produsert i et seigt og fleksibelt materiale som tåler mye, forteller anleggsleder Torbjørn Raen hos Marthinsen og Duvholt.

Fleksibelt rør som sparer tid

For tiden arbeider han og kollegene på politiets nye beredskapssenter på Ski i Akershus. Et stort og omfattende prosjekt med flere bygg som trenger vannforsyning. Også her er Pipelife PE 100 trykkør en helt essensiell del av vannleveransen.

– Pipelife PE 100 trykkør er et fleksibelt rør til en veldig grei pris. Fordi det kommer på kveil, sparer man mye tid på å legge dem og man unngår skjøting. Det er en kjempefordel for oss rørleggere. Alle skjøter er et potensielt lekkasjepunkt.

Røret benyttes fra hovedledningen og frem til stoppekraner. Omtrent 90 % av alle solgte 32 mm trykkør går til vandndistribusjon inn til eneboliger og rekkehus. I blokker og næringsbygg benyttes litt større dimensjoner.

Ekstremt lang levetid

Med en levetid på minst 100 år, er sannsynligheten stor for at du aldri ser røret igjen når det først er gravd ned. Salgsleder hos Ahlsell, Arild P. Myhrer, bekrefter at dette er et solid rør med svært lang holdbarhet – som du alltid finner hos Ahlsell.

– PE-plast er et materiale som tåler stor påkjenning og har god slagfasthet. Det vil si at det tåler ganske store deformasjoner og egner seg godt i områder med ustabil masse. Det betyr at røret føyer seg etter forholdene, ikke sprekker og er meget godt egnet i grøfter. Vi opplever så å si aldri tilbakemeldinger om rørbrudd, utdypes han.

Korrosjonsfritt

Produktsjef i Pipelife, Bård Moen, forteller at så lenge man følger leggeanvisningen, er det egentlig bare å rulle ut røret, koble det på og fylle igjen grøfta.

– Den store fordelene med PE-rør at man unngår korrosjon. Man slipper altså at rustpartikler og annet smuss finner veien inn i røret og videre inn i drikkevannet, forteller han.

Med en vekt på i underkant av 14 kilo på en 50 meters kveil, er ikke selve leggingen av plastrørene en særlig tung jobb, kontra alternativene, stive PVC- eller metallrør.

– Røret har gode hydrauliske egenskaper. Det vil si at rørets overflater er og forblir slette, og det gir full gjennomstrømming og jevnt trykk i hele levetiden, forklarer Moen.

Dyktige fagfolk

Produsenten er selv meget godt fornøyd med samarbeidet med Ahlsell og spesielt deres leveringspresisjon.

– De har alltid trykkørene tilgjengelig og et bredt utvalg av nødvendige deler. Vi i Pipelife har et gjensidig godt forhold med Ahlsell; en proff samarbeidspartner som har god kjennskap til våre produkter og vet hva som kreves for bruk og montering.

Også anleggsleder Roen hos Marthinsen og Duvholt, forteller om et stort utvalg og kunnskapsrike kontaktpersoner.

– Ahlsell er en veldig ryddig grossist og selgerne er dyktige fagfolk som selv har vært i felten. For oss rørleggere er det alltid fint å kunne ta en prat om erfaringer og utfordringer. Når det haster, sørger Ahlsell også for rask levering på riktig sted.

“Den store fordelene med PE-rør at man unngår korrosjon. Man slipper altså at rustpartikler og annet smuss finner veien inn i røret og videre inn i drikke-vannet”

Bård Moen, produktsjef i Pipelife Norge

PE 100 TRYKKRØR

25mm i kveil a 25m.
SDR 11. Blå stripe.

Art: 2391792

Bestill på Ahlsell.no

Dimensjonene 20 - 110 mm leverer i lengder eller på kveil.

Multi-X serien

- Multi-X Trio 19/LUBE

Kopplingsdel: Anslutning G3/4", CLS* Kopplingsdel med by-pass, anslutning M10, Dammskydd, Monteringsfäste.
Nippeldel: Anslutning G3/4", CLS* Nippeldel, anslutning M10, Dammskydd
Komplett koppling inneholder montering och användarinstruktioner.

*CLS= CEJN Lubrication System. Koppling för centralsmörjningssystem

NYHET!

ENGASJERT: Fagsjef Marie Oftedal i MEF har fått med ti prosent av medlemsmassen i sitt område på ISO-kurs.

PAUSE: Cecilie Vigre og Kristine Langeteig Waage (nærmest) i Nordbø Maskin AS i pauseprat med konsulent og ISO-revisor Haakon Stensland.

ALVOR: Vanskelig er det ikke. Men du må ha kontroll. Steinar Skretting får orientering av Haakon Stensland.

På vei mot ISO-sertifisering

Neste år må bedriften ha ISO-sertifisering om du vil regne på jobber over terskelverdi hos Statens vegvesen. Her er deltakerne i den første gruppa i et spesialutviklet ISO-opplegg for de som bruker KSMEF.

Tekst og foto: Jørn Söderholm – jos@mef.no

STAVANGER: – Det begynte med kravet fra Statens vegvesen (SVV). Vi MÅ ha ISO-sertifisering for å få være med og regne på jobber. Men det er ingen tvil om at vi også får en egen effektiviseringsgevinst ut av det.

Det sier kalkulasjonsleder Cecilie Vigre i Nordbø Maskin AS. Hun får tydelig støtte fra kollega og HMS-koordinator Kristine Langeteig Waage i samme bedrift.

PILOTGRUPPE

De er blant 14 deltakere fra ti bedrifter i Stavanger-området som akkurat har startet på et opplegg av kurs og arbeidsmøter som skal ende opp i en sertifisering etter ISO 9001 (kvalitet) og 14001 (ytre miljø).

Vi var med på det første av totalt seks arbeidsmøter i opplegget. Det er utviklet av konsulentfirmaet System og Sikkerhet AS i samarbeid med MEF. Opplegget er skreddersydd for bedrifter som i dag bruker KSMEF, og som ønsker ISO-sertifisering.

Og det bør faktisk være ganske mange. Til neste år må bedriften nemlig ha ISO-sertifisering om den ønsker å regne på jobber over terskelverdi for Statens vegvesen. Terskelverdien er – som du sikkert vet – bare 51 millioner kroner, så dette kravet vil gjelde svært mange bedrifter og jobber.

KRAV OM SERTIFISERING

Byråkratiet og papirmølla har ikke blitt

enklere med årene, for å si det forsiktig. Det har blitt mer og mer vanlig å kreve at bedriftens systemer for kvalitet (KS-systemet) og miljøledelse skal være i henhold til – og sertifisert etter – ISO-standardene 9001 og 14001, eventuelt andre anerkjente standarder.

SVV har i sine nye maler for gjennomføringen av konkurranser tatt inn krav om slik tredjepartssertifisering. Også andre oppdragsgivere som kommuner, Bane NOR, fylkeskommunene stiller i varierende grad krav om at firmaer som ønsker oppdrag for dem skal ha tredjepartskontrollerte systemer.

MÅ HA NESTE ÅR

På driftskontraktene har SSV et tydelig krav om sertifisering. På anleggskontraktene har MEF forhandlet frem en overgangsordning med SVV som gjelder ut 2019, slik at bransjen skal få tid til å innrette seg. Overgangsordningen innebærer at medlemmer som kan dokumentere at de har implementert og bruker MEFs KS-system i sin virksomhet, vil være kvalifisert for oppdrag selv om de ikke pr i dag er sertifisert av tredjepartsorgan.

For kontrakter over terskelverdi – pr i dag 51 mill. – vil det fra neste år altså kreves at bedriftene er sertifisert på området kvalitet og miljø. Miljøsertifisering kan oppfylles ved ulike ordninger som ISO, Miljøfyrtårn, EMAS e.l. For kriteriet kvalitet er det kun sertifisering etter ISO 9001 som er godtatt.

Og det er altså det de 14 utvalgte rogalendingene nå er i gang med å sørge for å oppfylle på vegne av sine bedrifter.

LURT Å HA

– Statens vegvesen krever sertifisering. Da må vi skaffe det. Det er også en kvalitets sikring som uansett er lurt å ha. Prosessen forut for en ISO-sertifisering innebærer mye god forebygging, god HMS og gode muligheter til å unngå ulykker, sier Steinar Skretting hos Undheim Maskin AS.

Fagsjef Marie Oftedal er MEFs prosjektleder i opplegget som forhåpentlig skal lede de ti medlemsbedriftene fram til en ISO-sertifisering til høsten. Hun er strålende fornøyd over å ha fått med en så stor og engasjert gruppe i pilotprosjektet.

– De representerer faktisk nesten ti prosent av medlemsmassen i området. Det er moro. Utrolig tøft gjort av dem. Dette er tross alt noe vi ikke har gjort før, sier Oftedal.

– Hva er bedriftenes motivasjon for å delta?

– For noen har det nok bakgrunn i det kommende kravet fra Statens vegvesen. Men flertallet sier de tar det for å heve kvaliteten i sin egen bedrift. Det blir opp til hver bedrift hvor mye man vil jobbe med dette, og om man vil lykkes eller ei, sier Marie Oftedal.

ISO FOR DUMMIES

Engasjement og vilje til å gå først til tross: Det første arbeidsmøtet i opplegget ble for mange av deltakerne en grunnleggende innføring. Instruktør og sertifiseringsrevisor Haakon Stensland i System og Sikkerhet AS tok opp og besvarte spørsmål han har besvart mange ganger før.

– Hva er ISO-sertifisering?

– En prosess for å lage system som skal

være effektivt for å oppnå et resultat.

– Hva er 9001?

– Kvalitet. Et system for å ivareta varen eller tjenesten bedriften leverer.

– 14001?

– Ytre miljø.

– Vann, luft og jord?

– Ja. Men også hvordan miljøet rundt oppfatter meg.

– Hvorfor skal en bedrift ha ISO-sertifisering? Bortsett fra at SVV krever det, da.

– For å få et uavhengig stempel eller bevis på at bedriftens system – og etterlevelsen av det – er i henhold til krav i standarden.

GRATIS STARTHJELP

– Hvilken rolle spiller KSMEF i en ISO-sertifisering?

– Du får “gratis” starthjelp. Maler til alle nødvendige dokumenter for en standardbedrift er på plass i systemet. MEF oppdaterer jevnlig slik at systemet er i henhold til lovverkskrav, sier Stensland.

Pilotgruppen består av utsendte representanter fra bedriftene. Sjefene er ikke med. Det er greit at de ikke prioriterer tid til møtene, men Stensland understreker at sjefene MÅ være i prosessen. Ellers risikerer man at hele sertifiseringen faller i fisk.

– Ikke lag ferdig alle dokumenter for

PILOTGRUPPA: F.v. Ronald Remøy og Lars Børge Stene i BS Graveservice AS, Bjørnar Bollestad i BG Tunnel AS, Anja Sande Skjærvold i Fiskå Maskin AS, Stian Tunge Nesvik og Kate Elin Harestad i Tunge Maskin AS, Anders Halsne Sand i Finnøy grave- og sprengningsservice AS, Kristine Langeteig Waage i Nordbø Maskin AS i Eirik Grastveit i Bertelsen og Garpestad AS (grønn genser), Cecilie Vigre i Nordbø Maskin AS, Steinar Skretting i Undheim Maskin AS, Ole Christian Østensen i Rygg Maskin AS/Grunn-service AS, Paul Ivar Hov i Bertelsen og Garpestad AS (rød skjorte), konsulent Haakon Stensland i System og sikkerhet AS, Jan Gaute Krogevoll i Fiskå Maskin AS og fagsjef Marie Oftedal i MEF.

ledelsen. Ledelsen MÅ være involvert. Lag grunnlaget sånn at du tvinger leder til å være med på å tenke litt i prosessen, sier han.

Ikke bare må sjefene være med. Det skal i enden av prosessen finnes et system som hele bedriften kjenner og bruker. Et "ledelsessystem", men mest av alt et bedriftssystem.

FOR HELE BEDRIFTEN

– Skal være lettere å bruke enn å la være å bruk. Få gjerne den med mest selgerteft og HR-ansvarlig til å delta i utforming av "om bedriften". Da blir det et dokument som er godt egnet for både ansatte og kunder, ikke en diger murstein som ingen gidder lese.

– Å? Men man trenger sikkert en masse dokumentasjon i en sånn prosess?

– Nei, bare tilstrekkelig dokumentasjon. Dokumentasjon som ikke trengs

skal ikke være med. Vær bevisst. Ikke lag mer enn du må. Det skal være så lite dokumentasjon som mulig. Ikke mer enn det, sier Haakon Stensland.

– Hva med selve sertifiseringen?
– Ved første gangs sertifisering vil revisor ofte ta litt lettere på ting. Det er mange krav, og de fleste har ikke kjangs til å klare alt på første gangs sertifisering.

– Får man vite hva som blir sett gjennom fingrene med? Sånn at man kan gjøre det bedre neste gang?

– Nei, ikke konkret. Kanskje man får visse signaler.

– Og når man er sertifisert, da er alt ferdig?

– Nei. Sertifiseringen er begynnelsen. Hvis ledelsen er tilstrekkelig involvert vil det være lettere å gjøre forbedringer og forenklinger. Det vil skape større forståelse, sier Stensland. ■

STÅL- OG LANDBRUKSBYGG AS

STÅLBYGG TIL LANDBRUK OG SMÅINDUSTRI

- ✓ Isolert eller uisolert
- ✓ Tilpasset ditt behov
- ✓ Ferdig montert, evt. som byggesett

Sondre Bjerke Tlf. 48 02 80 92   Sten Øivind Bjerke Tlf. 90 54 75 15   Adresse: Tjøllingveien 416, 3280 Tjodalyng

Tiltrotatorsystemet vokser med ny redskap

NYHETER

RIPPERTENNER
Perfekt for virkelig krevende oppgaver. Optimalisert design med solid konstruksjon. J-tannsystem.

AVRETTINGSBJELKER
Smartere konstruksjon. Mer effektiv planering av større områder.

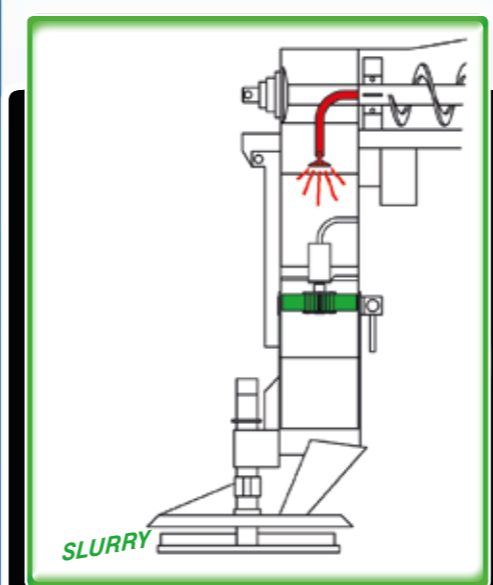
SORTERINGSSKUFFER
Smarte materialvalg, og lav vekt. Perfekt sammen med tiltrotatorens unike ristefunksjon.

Velkommen til Rototilt og MEFA på Forus travbane i Stavanger 10. - 12. mai 2019

Les mer om våre redskap, tiltrotatorer, maskinfester og styresystemer på rototilt.no

Spredernes "Rolls Royce"

Falköping
MADE IN SWEDEN

Produsert i Norden... - for nordiske forhold, krav og metoder
www.stavemaskin.com

POSTBOKS 6159 ETTERSTAD 0602 OSLO. TLF. 23 26 78 00. FAX 23 26 78 48
www.stavemaskin.com - E-post: mail@stavemaskin.com

Vei og Anlegg flytter til Lillestrøm

Værforbehold og møkkete parkering er historie. Nå flytter Nordens største anleggsmaskinmesse til Norges Varemesse på Lillestrøm.

Tekst: Jørn Sæderholm - jos@mef.no

LILLESTRØM: – Det er ingen hemmelighet at vi har hatt relativt store vær- og logistikktutfordringer der messen har vært arrangert tidligere.

Det sier direktør Tone L. Grøstad i Maskingrossistenes forening MGF.

Om du har vært på Vei og anlegg-messen en gang eller to, så vet du nøyaktig hva som ligger bak de ordene.

FLYTTER INNENDØRS

Nå er det slutt på utemesse, grusbakke og møkkete parkering på et myrlignende jorde.

Vei og anlegg flytter i mai 2021 innendørs, til Norges Varemesse på Lillestrøm.

– Vi ønsker å fornye oss og skape noe nytt, men samtidig forvalte arven på best mulig måte. Derfor skal vi arrangere en enda bedre anleggsmaskinmesse 5.–8. mai 2021, sier Grøstad.

MGF-administrasjonen har sammen med et utvalg av foreningens medlemmer sett på forskjellige løsninger for å gjøre Vei og Anlegg enda bedre. Valget falt på Norges Varemesse.

– Vi har veldig god erfaring med Norges

Varemesse fra tidligere. I 2018 arrangerte vi industrimessen Smart industri, og vi ble møtt av en meget profesjonell samarbeidspartner. En samarbeidspartner som vi nå skal jobbe sammen med for å få til enda bedre Vei og Anlegg-opplevelse i 2021, sier Grøstad.

ALLE HALLER FYLLES

– Vi synes det er veldig hyggelig å få Vei og Anlegg til oss, sier kundedirektør Trond Andersen ved Norges Varemesse.

Der i gården har de lang og god erfaring med å arrangere store messer som trekker et stort antall deltakere.

Alle hallene skal fylles med maskiner og utstyr for anleggsbransjen. I tillegg kan det bli åpnet for å benytte store uteområder. Det er parkeringsplasser til flere tusen biler. I tillegg er det gangavstand til Lillestrøm stasjon, 11-12 minutter med tog fra både Oslo S og Oslo Lufthavn.

Vei og Anlegg flyttes til et annet sted, men arrangeres på samme tidspunkt. Tradisjonen med å arrangere messen på våren videreføres. I 2021 arrangeres messen onsdag-lørdag 5.–8. mai. ■

FLYTTER: Omtrent slik blir det seende ut på Norges Varemesse på Lillestrøm om et par år. (Illustrasjon: Norges Varemesse)

ENIG: Tone L. Grøstad i Maskingrossistenes forening og Trond Andersen i Norges Varemesse gleder seg til å ønske utstillere og besøkende velkommen til Vei og Anlegg på Norges Varemesse i 2021. (FOTO: MGF)

MILJØVENNLIG BINDEMIDDEL FOR VEG

- Med tømmerstokken som råstoff (lignin).
- Klimanøytralt-EPD sertifisert, ref. nye klimakrav (KRACK).
- Ideelt som bindemiddel til nedfresing (stabilisering av bærelag).
- Støvbinding av grusveger/anleggsplasser.

Flatland AS
Transport • Vegservice

Mer info: Tlf. 90 57 00 15 • www.flatland.as

ARBEIDSBRAKKER OG
TILHENGERE

* SPISEvogner
* SPESIALvogner
* TOALETTvogner
* BADEvogner
* BOLIGvogner
* SIKKERHETsvogner

NYTT PRODUKT!

WIKS 4231
HMS-vogn for 6 personer

-Lengde skap: 4,2m
-Bredde skap: 2,3m
-Totalvekt: 1300kg

Førstehjelpsutstyr:

- *Førstehjelpskoffert
- *Båre komplett
- *Øyeskyllestasjon
- *ABC pulverapparat
- *HMS Tavle

**FOR PROFESJONELLE
BRUKERE!**

wiks.no / salg@wiks.no / tel. 950 71 777

 Følg oss på
Facebook

Hamm anleggsvalsler inn hos Nasta

Valsetog og små tandemvalser fra Hamm skal fra nå også selges av Nasta AS.

Tekst: Jørn Soderholm - jos@mef.no

Det har blitt offentliggjort etter en avtale mellom Nasta AS og Wirtgen Norway AS. Hitachi- og Bellforhandleren Nasta AS skal etter den nye avtalen med Wirtgen Norway selge valsetog og kompakte tandemvalser. Det understrekes at dette er utstyr for grunnarbeider, ikke asfalt.

– Ja, vi er svært fornøyd. Med denne avtalen vil Hamm-kunder på anleggssiden være sikret en enda bedre oppfølging enn tidligere. Nasta er en av landets største og mest anerkjente leverandører til anleggsbransjen, med et velsmurt salg- og serviceapparat som dekker hele Norge. Vi tror at NASTA vil bidra til enda flere og mer fornøyde Hamm-kunder i årene som kommer, sier daglig leder Rune Gulli i Wirtgen Norway AS.

STØRST

Hamm har ifølge pressemeldingen fra de to, siden 2015 vært verdens største produsent

av komprimeringsutstyr for grunnarbeid og asfalt.

Nasta-sjef Tom Johansen er begeistret over å få inn nytt merke og nye produkter. – Mange av våre kunder har lenge uttrykt ønske om å få kjøpe valser og valsetog gjennom oss. Etter flere henvendelser fra ulike produsenter bestemte vi oss for å starte søket etter den rette samarbeidspartneren for Nasta. Gjennom vårt hovedsegment, grunnentreprenørene, lærte vi raskt at Hamm representerer kvalitetsprodukter over hele linjen. Når Wirtgen Norway dukket opp som en mulig samarbeidspartner så falt brikkene på plass. Produktene fra Hamm passer perfekt inn i vår øvrige produktportefølje og vårt mål om kundenærhet, sier administrerende direktør Tom Johansen i Nasta AS. ■

GLAD: Tom Johansen hos Nasta gir tommel opp for Hamm.

AVTALE: Eugen Richert (midten) er salgssjef for Nord-Europa i Hamm. Her flankert av adm. direktører i hhv. Nasta, Tom Johansen (t.v.) og Rune Gulli i Wirtgen Norway AS.

Ønsker dere alle velkommen til vår stand 106 og 107 under **MEFA 2019** på Forus 10-12 mai

ALLSIDIGE 10-20 TONN DUMPERE. LAVT MARKTRYKK. HØI OFF ROAD MOBILITET. 10 TONN MED 180° MULTITIP (OPT.)

Snakk med dumper spesialisten!

AS Hydrema
www.hydrema.com
Service: 613 14 010

Salg: Knut Ola Nergård
Mobil: +47 952 02 051
Mail: kne@hydrema.com
Område: Nordland, Troms, og Finnmark.

Salg: John Vidar Bakken
Mobil: +47 414 07 070
Mail: jvb@hydrema.com
Område: Norge øvrig.

ATEX godkjenning etter kundens behov for bruk i industri, gruver, tunnel, offshore

SE I MØRKET

 KSE - lamper

TERRAFIRMA AS

Skandinavisk importør og agent for KSE Light GmbH hjelmlamper

KJELL TRENGEN | Telefon: +47 91 11 87 33 | E-post: kjell@terrafirmaas.com
Postboks 246, 3603 KONGSBERG
www.terrafirmaas.com

Atlas Copco

QAS 5 – din beste partner

De nye QAS 5-modellene er utviklet for å klare dagens operative utfordringer og tilbyr brukeren stillere gange, mindre størrelse, mindre utslipp, raskere parallellkobling og bedre drivstofføkonomi. Med andre ord hjelper QAS 5 deg med å utnytte maskinparken bedre og få høyere avkastning på investeringen.

atlascopco.no

Kobelcos viktige nyhet i Norge

Den ble egentlig lansert på Bauma. Men Kobelcos nye åttetonner kom til Norge og ble klargjort allerede et par uker før messa.

Tekst: Jørn Søderholm – jos@mef.no

SALGSKLARE: Mikael Mattiasson (t.v.) fra Beck Maskin og Trond Berkana i Entrack gleder seg til å kjøre ut nye Kobelco SK75SR-7. Her med de første maskinene på tomta hjemme hos Entrack. (FOTO: ENTRACK)

VEGPUSSENER-ENKLERE OG BEDRE BLIR DET ALDRI

SPRENGNINGSMATTER – HELT NY STANDARD

Forsterket med doble løftestropper av 22 mm. wire

Patenterte og designbeskyttet løftestropper

Sydd med 12 wirer

BERGMA
MINNE OLA RORODS SENTER

info@bergma.no
j.kraszewski@bergma.pl
tlf: 908 65 868
eller 920 34 482

Møt oss på MEFA 2019 -> STAND NR 74

GRINDER: Når dette leses, har de med tid til sånt både reist til Bauma – og hjem igjen. Her sto nyhetslanseringene i tette køer. Mer om det i neste utgave.

Kobelco lanserte nye versjoner av sine mellomklassegravere på åtte-ni tonn.

Sjefer og selgere hos de norske Kobelco-importørene Beck Maskin AS og Entrack AS blir spesielt ivrige når de får snakke om den nye åttetonneren SK75SR-7.

VIKTIG MODELL

Det er en svært viktig modell for det norske markedet, og de første maskinene var klare til levering omtrent når Bauma åpnet dørene. Både Beck Maskin og Entrack fikk tidligere leveringer av nyheten.

Forrige modell het SK75SR-3, mens den nye modellen har betegnelsen SK75SR-7. Her er det ikke "bare" en oppgradering av forrige generasjon, men så mye nytt at det nær sagt er bare stålet og fargen igjen fra den forrige.

– Den nye modellen er fullspekket med nyheter. Alt fra motor til hydraulikk og førerhus er nytt, sier salgssjef Trond Berkana hos Entrack AS.

STØRRE MOTOR

Isuzu-motoren i -3-versjonen har i den nye blitt erstattet av en 3,3 liters Yanmar-motor

på 53,7 kW. Den oppfyller de strengere kravene i kommende steg V, og yter 27 prosent mer enn den forrige.

Sterkere motor og diverse andre oppgraderinger gjør at maskinen skal være kvikere i de fleste operasjoner.

- 15 prosent raskere gravesykluser
- 38 prosent raskere bomløft med last
- 37 prosent raskere stikke
- 27 prosent raskere belting i motbakke
- Brytekraft økt fra 52,7 til 60,3 kN.

– Maskinen er utrolig rask og smidig. Man blir positivt overrasket over kapasiteten, sier Berkana.

Også hytta er ny på Kobelcos åttetonner, med mer plass og komfort. Den har fått en ny Grammer stol, med armlener som følger stolen. Videre lister importøren i fleng: Mobiltelefonholder, LED-belysning bak, knapper og panel, ny 10 tommers skjerm, jog-dial (hjul) styring av funksjoner, 360 graders kamera med "birds eye view" samt belysning med forsinkelse av typen "follow me home".

Og når vi først er inne på å nevne i fleng: – Maskinen har også ny løsning på vindusvisker samt en standard original solavskjerming på frontruten. FOPS-gitteret over takvinduet er nå også hengslet med lås. Dette kan løftes for enkelt å vaske

takvinduet, noe som var betydelig vanskeligere på forrige modell hvor man måtte skru av et gitter. Den har flere andre smarte løsninger også, forsikrer Trond Berkana.

Trond Berkana hos Entrack og Christian Beck hos Beck Maskin mener denne maskinen har potensiale til å bli en klar markedsleder i segmentet. ■

ÅTTETONNER: «Flat i ræva» kan godt være et hederstegn på en gravemaskin. Kobelcos nye åttetonner stikker ikke unødig ut. (FOTO: ENTRACK)

– Dekker ikke kostnader

Driftsentreprenører liker ikke hvordan den nye oppgjørsformen fra Statens vegvesen vil slå ut. – Prisene for variable mengder dekker ikke kostnadene. Selv en liten feilkalkulasjon kan gi store utslag, sier avdelingsleder Stig Bromseth i Nortransport.

Tekst og foto: Jørn Sæderholm – jos@mef.no

TYNSET / GARDERMOEN: Nortransport har i dag driftskontrakt 0405 Nord-Østerdal. Den løper til høsten 2021, med opsjon for Statens vegvesen til å forlenge den med ett år. Leif Sturla Lillestrøm Maskin og transport AS i Alvdal er en av Nortransport's UE-er på kontrakten.

Statens vegvesens endringer i oppgjør for variable mengder gjelder for nye kontrakter, og får altså ikke effekt i Nord-Østerdal før i 2021.

SKEPTISK OG SPENT

Nortransport AS følger i likhet med de fleste andre driftsentreprenører nøye med

på endringene Statens vegvesen gjør, og debatten rundt disse. Avdelingsleder Stig Bromseth er en smule skeptisk, veldig spent på hva som skjer – og glad han slipper å gjøre kalkulasjon på dette nå.

Spesielt er han spent på oppgjør for strøing av sand og salt.

– Risikoen i vinterdriften er knyttet til hvordan været blir. Dersom entreprenøren beregner for lave mengder vil han kunne tape store summer dersom det blir lange perioder med mye snø eller glatte veier, sier Bromseth.

– *Hvorfor?*

– Fordi Statens vegvesen ikke fullt ut

dekker kostnaden som påløper ved strøing. Prisene SVV har satt til variable mengder er så lave at de dekker kun deler transportørens kostnader.

– *Hvilke konsekvenser får det?*

– Den oppgitte prisen skal i tillegg dekke kostnaden til sand og salt. Saltet koster omlag 1 000 kroner pr tonn. Selv en liten feilkalkulasjon på denne mengden kan gi store økonomiske utslag for entreprenøren, sier Bromseth.

HE OG UE

Hvordan endringene fra Statens vegvesen vil påvirke entreprenørens avtaler med

DRIFSENTREPRENØR: Stig Bromseth i Nortransport (t.h.), her sammen med Per Erik Lillestrøm som er UE for Nortransport på en del av kontrakten i Østerdalen. Bildet er fra januar 2018.

UE-er i en eventuell ny kontrakt ønsker han ikke å spekulere i nå. Ei heller om det blir vanskeligere å skaffe underentreprenører til vinterdrift framover.

– Dette styres av økonomiske betingelsene den enkelte UE får. Byggherren har ingen påvirkning på hvordan avtalen mellom hovedentreprenøren og den enkelte underentreprenør blir, sier Stig Bromseth i Nortransport avdeling Tynset.

Bromseth og Nortransport er ikke alene blant driftsentreprenører om å være skeptisk til den nye oppgjørsformen på variable kostnader Statens vegvesen er i ferd med å innføre.

> Forsvarer seg mot misfornøyde drifts-entreprenører

Misnøyen ulmer blant landets driftsentreprenører. Statens vegvesens endringer i oppgjør for variable kostnader har sendt risikoen opp og prisene ned.

Tekst og foto: Jørn Sæderholm - jos@mef.no

GARDERMOEN: Driftsentreprenører som eksplisitt sier seg fornøyd med priser og vilkår hos byggherre og HE er ikke uvanlig. Etter denne vinteren ser det imidlertid ut til å være en sterkere misnøye enn vanlig.

Det kom blant annet fram på Vinterkonferansen i slutten av mars, der Statens vegvesen hadde invitert entreprenører og andre interesserte til konferanse om vinterdrift.

SALTING PÅ TID

Siste sesongers endringer i dekning av variable kostnader har ført til reduserte inntekter – og derav følgende reaksjoner. Det gjelder både oppgjør for strøing og bortfall av oppgjør for kjøring med pløgen oppe, eller “brøyting intensjon” som det kalles.

I fjor ble oppgjørformen for salting endret fra mengde til tid brukt på veien. Årsaken var en for høy og stadig økende mengde salt på veiene.

– Dekning av variable kostnader har gått ned med 36 prosent siden forrige periode for våre medlemmer. Vinterdriftskontraktene må gi bedre rammevilkår, sa NLF-sjef Geir A. Mo i et av de første innleggene på konferansen.

– De lave prisene innvirker på problemet med useriøse entreprenører. Man får det man betaler for.

Det sa MEFs regionsjef i nord, Martin Grønnslett. Han melder om stadig flere MEF-medlemmer trekker seg ut av drifts-

kontrakter både som HE og UE. Årsaken er lave priser, høy risiko og mye konflikt.

STOR RISIKO

– På mange kontrakter er nærmere 90 prosent av risikoen på entreprenørene, sa han.

Han pekte også på store variasjoner i Statens vegvesens praktiske håndtering av driftsspørsmål rundt om i landet. Det gjør det vanskelig for entreprenører som jobber over større områder. Grønnslett etterlyser en mer enhetlig måte å gjøre ting på, og større fokus på byggeledernes roller i kontraktene. Det gir seg spesielt utslag ved brudd på kontraktsvilkår og sanksjoner mot dette.

– Hos byggelederen på den ene siden av fjellet slipper man unna med det, mens byggelederen på den andre siden reagerer. Det er ikke konkurranse på like vilkår, sa Grønnslett.

Han er sterkt kritisk til at Statens vegvesen fraskriver seg ansvaret for at hovedentreprenør (HE) overfører all risiko til underentreprenør (UE) gjennom back-to-back-kontrakter.

FRA TONN TIL MINUTTER

Torstein Isaksen fra Statens vegvesen Vedirektoratet orienterte om bakgrunnen for endringene. Den første kom i 2017, da hastigheten unders strøing ble redusert. I fjor ble oppgjørformen på salting endret

fra tonn til minutter. SVV har satt som “prinsipp” at entreprenøren skal få dekket 2/3 av variable kostnader.

– Årsaken var økende saltforbruk gjennom 14, 15 og 16. Vi skal ta en del av risikoen, men ikke alt. Vi har fått tilbakemeldinger om at minuttprisen er for lag, og at entreprenører ikke tjener penger. Men det er ikke minuttprisen entreprenørene skal tjene penger på. De skal tjene penger på rundsumdelen. Det er den de konkurrerer på, og det er der inntjeningen skal ligge, sa Isaksen.

Han er senioringeniør i Vegdirektoratets seksjon for kontrakt, og en av etatens fremste fagfolk på vinterdriftskontrakter.

PREVENTIV BRØYTING

I de nye kontraktene har det som ble kalt “brøyting intensjon” blitt tatt bort. Det gis ikke lenger oppgjør for dette, selv om det fortsatt kan beskrives lokalt for kjøring med pløgen oppe.

– Brøyting intensjon var tiltenkt områder med fukk-problematikk. Men vi ser i kontraktene at det har blitt gjort mye “brøyting intensjon”, der folk har kjørt ut for å brøyte før snøen har kommet. Preventiv brøyting, altså. Sånn kan vi ikke ha det, sa Isaksen.

I forbindelse med regionreformen skal drift av alle fylkesveier over til fylkene, og Statens vegvesen skal kun drifte riksveier. Staten er nå i arbeid med kontrakter for dette.

FORSVARER: Torstein Isaksen (t.v.) i Vegdirektoratet. Arne Aakre i EBA liker 2/3-prinsippet, men mener SVV har rotet seg bort i mange rundsumposter og spesifikasjoner. – Må forenkles i konkurransegrunnlag, sa han.

SENIORINGENIØR: – Det virker. Saltmengden går ned, sier Torstein Isaksen i SVV.

– Vi hører her at mange bedrifter ikke ønsker å delta i vinterdrift på grunn av for høy risiko og dårlige priser. Hva tenker du om det?

– Det er et tveegget sverd. Det er store entreprenører som gir inn priser på driftskontrakter. De bestemmer selv priser. Om de fører sine priser videre til sine UE kan ikke vi styre. Dessverre er det sånn. Hvis vi skal gjøre det, så nærmer vi oss tilbake til det vi var før, med byggherrestyrte kontrakter, sier Isaksen til Anleggsmaskinen.

– Vil etaten gjøre noe med det?

MÅ GÅ I DIALOG

– Ja, vi er nødt til å gå i dialog med de store entreprenørene. Vi må se hva som gjør dette, diskutere med dem og finne løsninger. Vi er ikke tjent med at entreprenører ikke tjener penger, heller ikke at UE ikke tjener penger. Samfunnet er ikke tjent med det.

– Har omleggingen av oppgjør for variable kostnader vært vellykket?

– Det fungerer. Saltmengden går ned i kontraktene.

– Fungerer godt?

– Dette er bare første vinteren, og vi har hatt vinter i fire måneder. Vi har veldig lite data å analysere. Men saltmengden går ned. Det var hensikten. Nå kan vi melde det til ministeren og departementet.

– Du snakker om 2/3 kostnadsdekning. Entreprenører melder om 90-100 prosent risiko for vær og føre. Hvem har mest rett?

– I utgangspunktet - da vi utviklet dette - snakket vi om 2/3. Det er veldig vanskelig å treffe på det, fordi vi ikke vet entreprenørs kostpris på variable kostnader. Den skal ikke vi vite heller. Vi ser at lokale forhold spiller stor rolle, med varierende priser på sand og salt. Vi ser at vi ikke greier å holde 2/3. 90 prosent høres litt i overkant ut. Men i enkelte kontrakter må nok entreprenør ta større risiko enn hva vi forutsatte. Den risikoen ser de, og den må de prise.

FRAVIKER 2/3

– Hvorfor fraviker dere det uttalte prinsippet om 2/3?

– Hvis vi skal dekke presis 2/3 av entreprenørs variable kostnad, da må vi vite entreprenørs variable kostnad. Det vet vi ikke. Må ta en gjennomsnittlig vurdering. Kan godt hende vi bommer på den. Det vet vi ikke før vi har erfaring nok. Nå har vi hatt vinteroppgjør på det i fire måneder. Vi bør i alle fall ha 2-3 vintre for å se variasjon. Kan godt være feil i år, men perfekt neste år. Det kommer an på vinteren.

– Hovedentreprenør legger risikoen i kontraktene over på UE gjennom back-to-back. De dikterer prisene og setter risikoen. Det blir verre for UE når brøyting intensjon forsvinner. Mener du det er riktig at HE kan overføre risikoen til UE på den måten?

– Det bør kanskje ikke jeg mene så mye om. Da vi tok vekk brøyting intensjon økte vi prisen på brøytekilometer med én krone for å kompensere for dette, sier Isaksen. ■

SKEPTISK: Martin Grønnslett, MEFs regionsjef i nord.

Stor interesse for Helgeland-flyplass

Mange vil være med og bygge Polarsirkelen lufthavn i Mo i Rana. Så er det også over 40 år siden sist det ble bygget en regional stamflyplass i Norge.

Tekst og foto: Runar F. Daler - rd@mef.no

I februar i år bekreftet samferdselsminister Jon Georg Dale i en pressemelding at anbudskonkurransen om den nye flyplassen i Mo i Rana kan lyses ut. Polarsirkelen lufthavn er anslått til å koste 2,1 milliarder kroner og regjeringen har i Nasjonal Transportplan (NTP) lagt opp til å bidra med hele 1,5 milliarder.

– Regjeringen ønsker et godt flytilbud i hele landet. Ved Mo i Rana i Nordland er det blitt tatt et spennende initiativ for å bygge en ny lufthavn, og Polarsirkelen Lufthavnutvikling ønsker å lyse ut en anbudskonkurranse om bygging. Det bekrefter jeg nå at de står fritt til å gjøre, uttalte samferdselsministeren i pressemeldingen. Han presiserte imidlertid at det statlige bidraget som settes av i NTP 2018-2029 ikke vil komme før i andre delen av planperioden, altså 2024-2029. Dermed vil en eventuell anbudskonkurranse skje på utbyggers regning og risiko. Det samme gjelder naturligvis en eventuell byggestart. Politikerne har dessuten anledning til å gjøre endringer i planen hvert fjerde år, noe som i ytterste konsekvens kan bety at den planlagte pengestøtten til flyplassen kan bli skrinlagt når stortingspolitikere går gjennom planen på nytt før 2024.

LUFTFARTENS NYE VEIER

Polarsirkelen Lufthavnutvikling AS (PLU) og de lokale kreftene på Helgeland, som har jobbet med flyplassprosjektet i mer enn 10 år, lar seg imidlertid ikke skremme. De inviterte til leverandørkonferanse på Tjuvholmen i Oslo 21. mars for å lodde stemningen, få innspill og knytte til seg potensielle totalentreprenører. Lokalet var proppfullt av interesserte bransjeaktører.

SPENNENDE: Slik kan den nye flyplassen bli seende ut når den står ferdig. (Illustrasjon: Polarsirkelen Lufthavnutvikling AS).

– Dette er vår viktigste milepæl på lang tid når vi nå tar steget ut i markedet. Det er et sannhetens øyeblikk hvor vi ønsker tilbakemeldinger fra dere på om vi tenker rett, sa Henrik Johansen, daglig leder i PLU.

– Dette blir et stort masseforflytningsprosjekt; ca. fem millioner kubikk. Anbudspapirene kommer i april i år, og dere får fram til sommerferien med å levere inn tilbud, sa han til den lydhøre forsamlingen, som besto av representanter fra bl.a. Veidekke, Skanska, Risa, Hæhre, LNS, AF Gruppen og Bertelsen & Garpestad. Han la for øvrig ikke skjul på at selskapet har latt seg inspirere av en annen byggherre, som de siste årene har drevet veiprojekter raskere og til lavere kostnader man for få år siden trodde var mulig.

– Dere vil nok oppleve at mye av strategiene, metodene, tenkingen, harmoniserer mye hvordan Nye Veier tenker. Dette skal bli luftfartens Nye Veier! slo han fast.

MASSEBALANSE

Polarsirkelen lufthavn skal etter planen bygges på Hauan, like utenfor Mo i Rana. En forutsetning for Avinor er at dagens Mo i Rana lufthavn Røssvoll, samt Mosjøen lufthavn Kjærstad, legges ned når den nye flyplassen eventuelt står klar.

– Den nye flyplassen vil ligge nærmere Mo i Rana sentrum enn dagens flyplass; kun syv minutter med bil. Adkomsten blir fra europavei 12, mens dagens adkomst er fra E6. Den skal bygges på en småkupert åsrygg, som må planeres ut. Dette er i dag jomfruelig terreng og det er dermed ingen eksisterende bygninger eller infrastruktur å ta hensyn til. Flystripen på 2400 meter vil ligge i øst-vest-retning, med fantas-

FORTS

ENTUSIASTISK: Henrik Johansen, daglig leder i Polarsirkelen Lufthavnutvikling AS (PLU) presenterte det spennende prosjektet for forsamlingen i Oslo i mars. Mange av tilhørerne var potensielle entreprenører for den kommende utbyggingen. (FOTO: RUNAR F. DALER)

tiske flyoperative forutsetninger, sa Henrik Johansen.

– Det blir mye sprengning og fyllinger, men det er massebalanse på prosjektet. I tillegg til selve flyplassen vil prosjektet også inkludere en del infrastruktur. Det skal bl.a. legges fram vann og avløp fram til lufthavnen. I tillegg skal det bygges adkomstvei til lufthavnen, inkludert gang- og sykkelvei, samt en vei rundt flyplassen, forklarte Bård Sandberg fra PLU.

– Bygningsmessig snakker vi om en terminalbygning på 6000 kvadratmeter, en driftsbygning på i underkant av 4000 kvadrat og et teknisk bygg på ca. 450 kvadratmeter. Det vil bli to taksebaner ut til rullebanen, og avkjørsel for venteposisjon for fly i begge ender av rullebanen.

PREKVALIFISERING

Flere av de fremmøtte på leverandørkonferansen stilte spørsmål angående finansieringen av prosjektet, i og med at de statlige midlene ikke kommer før tidligst i 2024.

– Vi skal inn med 600 millioner kroner lokalt. Rana kommune har vedtatt å gå inn med 300 millioner kroner, og næringslivet skal, i samarbeid med lokale banker, gå inn med 300 millioner. Vi har også en intensjonsavtale med to store finanshus på mellomfinansiering av inntil 1,5 milliarder kroner. Det betyr at vi har dekket opp rammen som er på opp til 2,1 milliarder, som er vedtatt i NTP som ramme for prosjektet, slo Henrik Johansen fast.

Prosjektet legges for øvrig opp som en totalentreprise. Etter en prekvalifisering vil byggherren PLU sitte igjen med tre-fem aktører som de vil gå videre med og som de vil innhente tilbud fra. Når det endelige valget av totalentreprenør skal tas, vil pris vektlegges 75 prosent, mens prosjektgjennomføring vektlegges 25 prosent. ■

POTENSIAL: Forventningene og ambisjonene er store for den nye flyplassen. Går det som utbygger håper vil det se omtrent slik ut en vinterkveld med nordlys. (Illustrasjon: Polarsirkelen Lufthavnutvikling AS).

FARTSPENSJER	
VEIANLEGG	
Adkomstvei, inkl. gang- og sykkelvei	ca. 2,25 km
Omkjøringsvei rullebane	ca. 3,9 km
Gang- og sykkelvei fra Gruben langs E12	ca. 3,6 km
Utrykningsvei	ca. 1,35 km
Framføring vann- og avløp	ca. 5500 m
Masseflytting	ca. 5 mill. pfm ³ bergmasser ca. 0,8 mill m ³ løsmasser
Asfalterte flater	ca. 250 000 m ²
Arronderte flater med grasdekke	ca. 800 daa
Bygningsmasse	terminalbygg 6000 m ² driftsbygg 3750 m ² teknisk bygg 450 m ²
FORELØPIG FREMDRIFTSPLAN:	
Søknadsfrist for prekvalifisering:	uke 18, 2019
Meddelelse av prekvalifisering:	uke 20, 2019
Tilbudsfrist:	uke 27, 2019
Kontraktforhandlinger:	aug.-sep. 2019
Kontraktstildeling:	sep.-okt. 2019
Oppstart kontraktarbeid:	Q1 2020
Overlevering/åpning:	Q3 2022

HARDOX®
WEAR PLATE

SSAB INTRODUSERER DEN NYE GENERASJONEN HARDOX® SLITEPLATER

Hardox® 500 Tuf sliteplater er den nyeste oppdateringen i Hardox® sortimentet, og kombinerer de beste egenskapene fra Hardox® 450 og Hardox® 500. Resultatet er en sliteplate uten reell konkurranse på markedet.

Hardox® 500 Tuf leverer ekstrem hardhet og garantert seighet i en og samme sliteplate. Typiske arbeidssituasjoner innebærer lasting og lossing av tung og skarp stein i knuseverk og gruver, håndtering av stålskrap, og når blokker med armert betong slippes opp i lastebilkasser.

Hardox® 500 Tuf. En nyhet fra SSAB som du finner på lager hos din distributør!

www.hardox.se

SSAB

Her starter Norges første Cat D7E doser hos Lindum

Den ble introdusert for over ti år siden. Nå har Caterpillars første dieselelektriske doser D7E blitt tatt i bruk i Norge. Den går nå på et deponi hos Lindum AS. – En råtass, sier Benn Solstad i Lindum.

Tekst: Jørn Söderholm – jos@mef.no Foto: Pon Equipment

DRAMMEN/TØNSBERG: Dette er Norges første Cat D7E, en versjon av Caterpillars mellomklasse doser med dieselelektrisk fremdrift. I stedet for konvensjonell kraftoverføring med gir, har denne en dieselmotor som driver en generator. Denne produserer strøm til to elektromotorer, som står for selve framdriften.

De to beltene drives av hver sin motor med jevn kraft. Hele drivlinjen her har 60 prosent færre deler enn i den konvensjonelle versjonen av samme doser. Motoren går på konstant belastning. Et Traction Control system styrer framdriften og sørger for maksimal kraft på beltene mot underlaget.

RÅTASS

– En ordentlig råtass! Før vi bestilte var vi på en demo i Sveits, og så denne med ti kubikks skjær. Det var et voldsomt skyv i den. Det stoppet ikke for noe, sier Benn Solstad.

Han er innkjøpssjef for maskiner og utstyr i Lindum AS. Han opplyser at gjenvinningsspesialisten Lindum AS har kjøpt den dieselelektriske doseren både på grunn av forholdet mellom størrelse, ytelse og dieselforbruk, og på grunn av utslippsnivået.

– Lindum er en miljøbedrift, sier han.

Den nye D7E-en går på et massedeponi utenfor Tønsberg. Mens demo-maskinen de så i Sveits gikk med et heftig ti kubikks skjær har denne et mer moderat skjær på åtte kubikkmeter. Men det er langtifra noen uprøvd nylansering de har skaffet seg. D7E ble lansert av Caterpillar helt tilbake i 2008, og har blitt levert i stort antall verden over gjennom disse årene.

– At vi skulle bli den første kunden i Norge til å kjøpe den dieselelektriske doseren D7E var jo også litt morsomt, sier Solstad.

GJENVINNING

Lindum er en av Norges største aktører på ressursgjenvinning og behandling av forurensede masser. D7E-en er en del av en Cat maskinpakke som også besto av en 966M hjullaster, fire 330FL beltegraver og en 320FL beltegraver.

Lindum-konsernet har drøyt 200 ansatte, håndterer halvannen million tonn avfall årlig og omsetter for 570 millioner kroner (2017).

Omtrent samtidig med at Lindum fikk overlevert sin D7E lanserte Caterpillar neste generasjon dieselelektriske doser: D6 XE. Den lanseringen foregikk i Malaga i begynnelsen av februar. Mer info om denne i en annen artikkel. ■

FØRST: Cat lanserte D7E i 2008, men dette er den første leverte i Norge.

SKJÆR: D7E-en skyver deponimasser med et åtte kubikkmeters skjær.

LEVERING: Roar Vego (øverst). F.v. Ronny Mathisen, Truls Tørnqvist og Atle Kalstrup, Bjørn Sandhei i Pon, Benn Solstad, Lars Fremming og Jørgen Gundersen.

Joda, det er nødutgang på sikkerhetsvinduer

– Hvordan virker nødutgangen? Det undrer AM-lesere etter nyheten om at Statens vegvesen krever sikkerhetsvinduer på pigge- og lastemaskiner.

Tekst: Jørn Söderholm – jos@mef.no

I forrige utgave skrev vi at Statens vegvesen stiller krav om RABS-klassifisert sikkerhetsglass i vinduer. Kravet er innført i siste versjon av kontraktsmalene, som danner grunnlag for utlysning av nye kontrakter framover. Det gjelder maskiner som kan komme borti gjenstående sprengstoff på framtidige SVV-anlegg.

NØDUTGANG

Entreprenører og andre lesere har stilt spørsmålsteget ved hvordan maskinens nødutgang skal være ivaretatt med sikkerhetsvinduer. Vi stilte spørsmålet videre til Hammergeass, som pr nå er den største leverandøren av slikt.

– Vi har en løsning for hver maskinmodell, med en stålramme som limes fast i hytta. I denne stålrammen er det en åpningsbar luke med nødutgangshåndtak. Målene på luken følger Maskindirektivets krav til størrelse på utgang, opplyser administrerende direktør Bengt Nilsson i Hammergeass.

Han understreker at det kun er frontrute i RABS-ramme som er testet med sprengstoff. Øvrige vinduer er testet ihht relevante standarder som 15152-2 (stor stein i høy fart) og ECE R43.

Faksimile AM 0219 s 16-17.

– RABS burde vært lovkrav

Implenia ønsker SVVs krav om sikkerhetsglass på maskiner velkommen. – Synd det kommer fra bare én byggherre. Det burde vært et lovkrav, sier skandinavisk maskinsjef Knut W. Thoresen i Implenia. Han mener ett vindu må være unntatt fra RABS-kravet.

Entreprenører sier seg fornøyd med økt fokus på sikkerhet i det nye kravet fra Statens vegvesen. Det gjelder også Implenia Norge AS. Der har de visst om dette kravet en god stund, men uten å kjenne til når det ville bli iverksatt.

HØYERE NIVÅ

Skandinavisk maskinsjef Knut W. Thoresen i Implenia Norge AS er fornøyd med at dette sikkerhetskravet nå blir formalisert og gjort gjeldende for alle. I hvert fall for alle som skal bygge for Statens vegvesen. Thoresen mener det burde vært løftet på et høyere nivå.

– Det er selvfølgelig viktig å redusere risikoen for ulykker og vi er bare glade for at det blir formalisert. Men det er litt synd at det bare kommer fra en av flere viktige byggherrer. Siden dette er et kostnadsdrivende krav burde det egentlig ikke vært et byggherrekraav. I stedet burde det vært et lovkrav, slik at vi kan bruke de samme maskinene på alle prosjekter uansett oppdragsgiver, sier han.

TUNNELPIGGING

Implenia Norge AS har aldri hatt uhell med detonasjon av gjenstående sprengstoff. Men så driver selskapet også i hovedsak med tunnelpigging.

– Våre UE på grunnarbeid i dagen vet vi har avdekket gjenstående sprengstoff, men det har heldigvis aldri gått av, sier han.

Implenia har – i likhet med mange andre norske entreprenører – RABS frontrute på sine piggemaskiner, men ikke i sideruter.

– Sikkerhetsglass i sider vil nødvendigvis stjele litt sikt pga kraftig ramme. Konstruksjonen rundt må bygges om til å tåle høyere vekt, men her stoler vi på maskinleverandøren. Når det gjelder bakruten er det naturlig å tro at den burde være knuselig. Den skal nemlig fungere som evakueringsvei for sjåføren, sier Knut W. Thoresen i Implenia Norge AS.

MASKINSJEF: Knut W. Thoresen er skandinavisk maskinsjef i Implenia. (FOTO: EGET)

VANLIG: Implenia har RABS frontrute og vanlige sidevinduer på sine piggemaskiner. (FOTO: EGET)

GJENNOMBRUDD: Implenia driver i hovedsak med tunnelpigging. (FOTO: EGET)

Kvalitetssikring

av pukk & grus

ANALYSER
RÅDGIVNING
CE-MERKING

DOKUMENTASJON
KVALITETSSYSTEMER
KURS & OPPLÆRING

Laboratoriet er godkjent av Kontrollrådet i klasse H

TJERVÅG AS / Tlf: 90 21 56 38 / post@tjervag.no / www.tjervag.no

Vi har egen tillverkning, reparation och service av
Lyftmagneter och Metallseparatorer

ÄLMHULTS EL-MEK AB
www.elmemagnets.com Tel: +46 476 150 05

elme
MAGNETS

Magnetseparator MS1000S1200
Separering av järn

Virvelströmsseparator VS1200
Separering av alu, koppar, zink...

Lyftmagnet LM1300
Hantering av järnskrot

Vi forhandler hele spekteret av profesjonelt kantslåttutstyr

- Selvgående maskiner med rekkevidde opp til 17 meter (ILF B 2000)
- Flere typer klippehode og mye forskjellig tilleggsutstyr
- Klippehode med rotortilt
- Svingbar førerhytte 90 grader (ILF S 1500)
- 4-hjulsstyring sikrer smidig maskin (alle modeller)
- Kan leveres med jernbaneutrustning (ILF R 1500)
- Rekkverksklipper kan også monteres på traktor eller andre maskiner

- Fjernstyrt redskapsbærer
- Modeller fra 28 hk til 155 hk
- Stort utvalg i utstyr
- Tåler opp til 55 grader skråning
- Rekkevidde på fjernkontroll 150 m

Vi forhandler også kantslåttutstyr til traktor og hjullaster

KM KULSTAD MASKIN AS
 VERDAL Tlf: 951 29 494
www.kulstadmaskin.no

Vår hovedleverandør:

S SLITESTÅLKOMPANIET AS

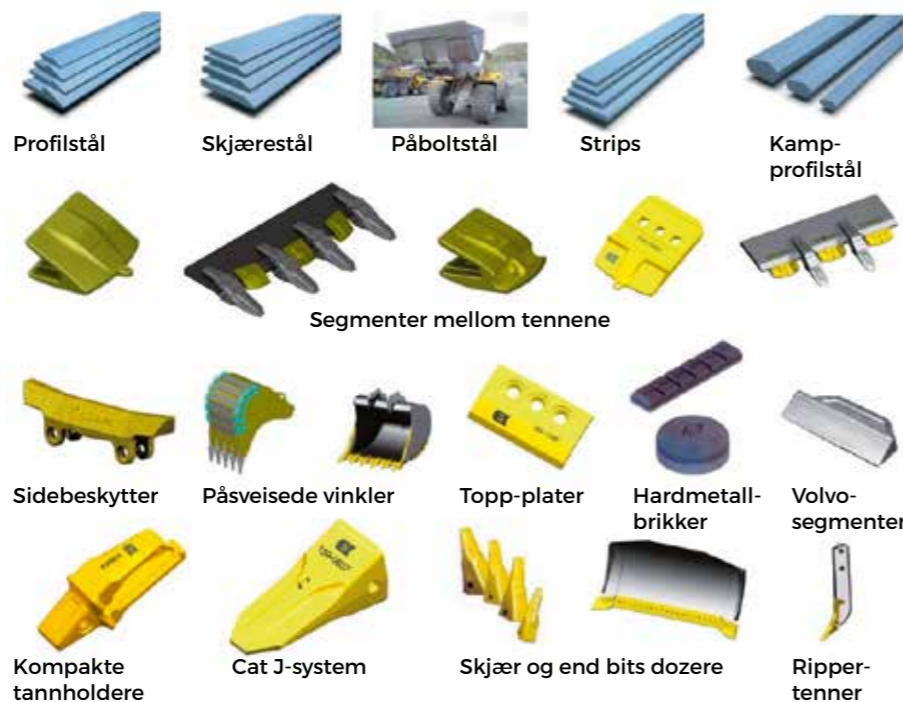
Leverer slitestål til nesten alle typer maskiner

Vil du ha lengre levetid?
 Beskytt skuffer med utskiftbare deler.

Firmaet satser på kvalitetsstål av typen 500 brinell til konkurranse

Slitestålkompagniet AS
 Bølerveien 71
 2020 Skedsmokorset
 Tlf: 63 80 93 00
 Mob: 95 86 10 58

www.slitestalkompagniet.no

DIN AUTOELEKTRO EKSPERT

7"

W-Light LED-ekstralys, 60W
 10-30V, ref. 25, 5400lm, 6000K, IP67, E-godkjent. Mål: Ø177,8x79x222mm

1605-NS3803

8"

SEEKER LED-ekstralys, 130W
 9-36V, ref. 25, 5 LED m/spredning, 8 LED m/spot. E-godkjent. Mål: Ø200x110x235mm

1605-NS230

SEEKER LED-ekstralys, 100W
 9-30V, ref. 45, 4000lm, IP68, EMC-godkjent. DT-kontakt. Mål: 544x53x89mm

1605-NS240

W-Light LED-ekstralys, 105W
 12-48V, ref. 45, 8400lm, 6000K, IP67, E-godkjent. Mål: 532x45,5x70mm

1605-NS3819

BULLPRO LED-arbeidslys, 27W
 9-36V, 2250lm, EMC-godkjent. IP68. Kabel 0,30m m/DT + 1,20m spiralkabel m/sigarettennerplugg. Mål: Ø133x75mm

1603-300393

LED-arbeidslys, 35W
 10-36V, 3486lm, IP68, EMC-godkjent, integrert DT-kontakt. Mål: 111x77(136)x91mm

1603-300353

BULLPRO LED-arbeidslys, 40W
 9-48V, 4800lm, EMC-godkjent. CISPR 25 Kl 3, kabel 1,5m med DT-kontakt. Mål: 105x105(138)x64mm

1603-300453

BULLPRO LED-arbeidslys, 42W
 9-60V, 4000lm, 5000K, IP68, EMC-godkjent. CISPR 25 Kl 5, DT-kontakt. Mål: 104,9x104,9x91,1mm

1603-300454

Varsellys minibjelke LED
 12-24V, 10 x 8 LED, magnetfeste, kabel 3m m/sigarettenner plugg, 10 forskjellige flashmønster. Mål: 275x50x160mm

1603-140910

Varsellys bjelke LED,
 10-30V, 10 forskjellige flashmønster, sigarettenner plugg på/av bryter, m/feste-braketter. Mål: 1149x305x121mm

1603-140903

Varsellys LED, oransje
 12-24V, 4 x LED, IP67, oransje.

1603-300482

Varsellys flash LED, oransje
 10-30V, 16 x LED, magnetfeste, spiralkabel 2,4m m/sigarettenner plugg, på/av bryter og flashmønster. Mål: Ø130x50mm

1603-414007

DIN DELELEVERANDØR SIDEN 1936

STARTMOTOR

ALTERNATOR/DYNAMO

AC-KOMPRESSOR

EGR-VENTILER

CALIPER

SE HELE VÅRT SORTIMENT PÅ WWW.STARTAX.NO

BESØK VÅR NETTSIDE: WWW.STARTAX.NO

VI ER OGSÅ SPESIALISTER PÅ:

- SERVOPUMPER
- TANNSTANGDREV
- FILTER
- KABEL
- FORBRUKSMATERIELL
- REKVISITA
- DELER TIL START OG DYNAMO
- SIDEMARKERINGSLYS, BAKLYS ETC.
- ARBEIDSHANSKER
- HÅNDRENS

Gå inn på vår portal, registrer deg og se vårt utvalg som blir større fra dag til dag.

STARTAX
 MASKIN-TEKNISK AS

www.startax.no

post@startax.no

22 62 05 50

Rosenholmveien 20,N-1252 Oslo

Glad i ~~faget~~ fagene

OPERATIV: Finbuksa er mer vanlig enn arbeidsbuksa for Tommy Haga (t.v.) nå for tiden. Men han liker seg best ute på prosjektene. Her sammen med Bjørnar Meling.

Grunnskolen så han lite til. Lese og skrive måtte han lære da han startet eget firma for ti år siden. I dag har Tommy Haga (32) tre fagbrev, og driver Rogalands bredeste bygg- og anleggskonsern med 80 ansatte og 120 millioner i omsetning. Nylig ble han også utpekt til en av Norges beste unge entreprenører – uansett bransje.

Tekst og foto: Jørn Söderholm - jos@mef.no

SANDNES: – Det er greit å ha flere føtter å stå på. Lettere å få jobb når du kan flere fag. Spesielt kombinasjonen graving og støping har vært etterspurt hos oss.

Det sier Tommy Haga (32) fra Sola. For ti år siden begynte han for seg selv, og etablerte T. Haga Maskin AS i 2010. Da var det med Tommy selv, en åttetonner og en ansatt håndmann. I dag har maskinselskapet vokst til ti ansatte.

ALT I EGGET HUS

I 2016 utvidet han med selskapene Haga AS og Haga Bolig, og et holdingselskap over det hele. Samlet har selskapene 80 ansatte og en omsetning på 120 millioner kroner. Selskapene har en kompetansebredde som er unik i Rogaland: Her er det folk som kan det meste innen planlegging, bygg og anlegg, fra eiendomsutvikling, arkitekt, maskinressurser, betong, bygg til tekniske installasjoner i EL og VVS.

– Vi gjør alt fra A til Å. Ingen andre i området har så mye kompetanse i eget hus, sier Haga.

Selv går han foran med et godt eksempel på kompetansebredde. Han har tre fagbrev, i maskinførerfaget, betong og som rørlegger.

Far Geir Helge Haga er også aktiv i bedriften. Også han har flere fagbrev, i hhv elektriker-, kjøle og rørleggerfagene.

Ute på et av Hagas prosjekter, en enebolig i Sandnes, møter vi Bjørnar Meling og Ole Morten Byberg. Begge har fagbrev som maskinfører og grunnarbeider. Byberg gikk opp til prøven i grunnarbeids-

faget noen dager før vi var der, og sto til Meget Godt Bestått.

FJERDE FAGBREV

Tommy selv planlegger å gå i gang med sitt fjerde fagbrev. Denne gang som tømrer. Eller, “planlegger” er kanskje ikke ordet. Tommy Haga er ikke en kar som planlegger, tenker og snakker så mye. Her handler det mer om handling og igangsetting. Og en grunnleggende interesse for det meste i praktiske disipliner.

– Hvorfor flere fagbrev?

– Interesse for fagene. Alle sammen. Jeg trives med det. Det å kombinere fagene er spesielt interessant. Denne fagkombinasjonen har jo også gjort at bedriftene stiller sterkt, humrer han.

Like før jul var han med helt inn til målstreken i Ernst & Youngs prestisjetunge konkurranse Entrepreneur of the year. I kategorien “young” – bedriftseiere under 35 år – var han en av tre utvalgte i Norge som var nominert til kåringen i Oslo.

STOLT: Tommy Haga var med i siste finale i konkurransen Entrepreneur of the year, i klassen unge næringsdrivende under 35 år.

KOMPETANSE: Ett fagbrev er bra, flere er bedre. Tommy Haga (i midten) har tre. Ole Morten Byberg (t.v.) og Bjørnar Meling har to hver.

OM TOMMY

Tommy Haga startet sin virksomhet i 2009, og han var da hovedsakelig graveentreprenør. Tommy har selv flere fagbrev, og har sett synergiene man kan hente ved å ha alle fag under samme tak.

Kunnskap om de ulike aspektene ved eiendomsutvikling gir selskapet muligheten til å kunne tilby komplette prosjekter fra én og samme leverandør.

(Kilde: Entrepreneur of the year)

– Det betyr utrolig mye! Det er 300 000 aksjeselskaper i Norge. Jeg var en av tre som ble valgt ut i den kategorien. Det er vanvittig stort. Bare at de finner deg er stort i seg selv. Det er mye lettere å bli DN-gaselle enn å nå opp i dette selskapet, sier Haga.

LÆRERNES MARERITT

Slett ikke verst, av en kar som ikke akkurat var lærernes drøm på skolen. Heller et mareritt.

– Uff, skal du ta opp det også...? Nei, jeg var ikke så mye på skolen. Jeg var mest utplassert, brukte dagene på arbeid. Lese og skrive måtte jeg lære meg som voksen, da jeg begynte for meg selv. Det begynner å komme seg nå, ler han.

Nå for tiden går det mer i finbukse enn i arbeidsklær. Men hjelmen, jakken og verneskoene er aldri langt unna. Tommy trives best ute på jobber, og han tar gjerne en tårn i gravemaskinen om han får anledning. Haga var – og er fortsatt – god med spakene.

Da han gikk læretida hos “TS-en” – Stangeland Maskin AS – gikk han til topps i et mesterskap for maskinførere arrangert

av Cat/Pon, og representerte Norge i det som da var et uoffisielt EM hos Caterpillar i Malaga. I fjorårets yrkes-NM kom én av deltakerne fra T. Haga Maskin AS.

LÆRLINGER

Tommys egne erfaringer veier tungt i rekrutteringen av nye medarbeidere. Selskapene har ti lærlinger, innen alle fagene i virksomheten. I tillegg er det interesserte ungdommer på utplassering her til enhver tid. Mange av dem går inn i lærekontrakter, og med fagbrevet i lomma fortsetter det gjerne i fast jobb.

– Vi søker hele tiden etter nye lærlinger. Gjerne fra skolen, men vi har også 3-4 voksenlærlinger. Det er kjekkest når vi får dem med videre etter fagbrevet. Det er viktig at folk trives, sier Tommy Haga.

Det var for øvrig hos Stangeland han tok sitt første fagbrev.

– Ja, jeg startet der. Det var en god skole.

– Hvordan er det å ha dem som konkurrent?

– Nei, de er ikke konkurrent til oss. De er i en helt annen liga.

Tommy Haga besitter en energi større godt over gjennomsnittet. Han stortrives

på jobben, men tar seg gjerne fri fra den. Da skal det helst være litt action der også. Ski- og snøskuterkjøring på vinteren for eksempel. Og vannskuter om sommeren. To ganger har han prøvd seg på kjøre vannskuter fra Mandal til Danmark, siste gangen ble det vellykket tur-retur.

TIL SHETLAND

– Jeg kunne godt tenkt meg å kjøre til Shetland. Hvis jeg får noen til å bli med, humrer han.

Noen i bransjen vil ha hørt at en kar klatret opp i en kran i Oslo, på kveldstid under Vei og anlegg i fjor. Det vil Tommy Haga helst ikke snakke om...

– Fikk du noen gang en diagnose med forkortelse på skolen?

– Nei. Kan hende jeg var for lite der. Min far fikk diagnosen ADHD. Jeg har nok fått hele alfabetet, sier han og ler.

Han ler mye, Tommy. Han gjør det han han for at folk rundt ham skal le også. ■

1. TRANGT?

Njæh, det er bare en utfordring. Varelevering til boligprosjektet i Sigrud Undsets vei i Sandnes.

2. FOKUS:

Ole Morten Byberg i graveren tok sitt andre fagbrev til Meget Godt bestått i mars.

3. VANNSKUTER:

Glad-selfie etter det første av to forsøk på å krysse Skagerrak med vannskuter. – Noen som blir med til Shetland? (FOTO: Privat)

4. UTSIKT:

Et boligprosjekt i Sandnes sentrum. Ole Morten Byberg i graveren.

Nytt utstyr til bruktpriiser!

HARDLIFE.NO

☎ 56 14 8000

Treff oss på MEFA messen i Stavanger 10.-12.Mai. Vi holder til på stand 72 og 73

GASELLE BEDRIFT 3 ÅR PÅ RAD

WESTERN DUMPERHENGERE & MASKINHENGERE

Dumperhenger DLH 10-18 tonns nyttelast

Western har et bredt utvalg av tilhengere av høy kvalitet.

Modellene er godt utstyrt, og har mange detaljer som gjør Western til et godt valg ved kjøp av tilhenger.

Dumperhenger 15DLH

Lettdumperhenger 10 og 12 t.

Ta kontakt med oss for info og priser om de forskjellige modellene.

På torpmaskin.no finnes også flere detaljer og bilder.

Maskinhenger 2 og 3-akslet

www.torpmaskin.no
nettbutikk.torpmaskin.no
post@torpmaskin.no

tlf: 33 06 19 10
Hauganveien 366
3178 Våle

**QSS er leverandør av
SplitStone kiler
Hydraulisk splitting
av stein og berg**

WEB
www.qss.no
E-POST
kbf@qss.no / hal@qss.no
TELEFON
900 66 625 / 936 01 156

SANDVIK

**VISER FREM EN
ETTERLENGTET
NYHET**

Vi deltar på MEFA 2019, Stavanger 10 - 12 mai. Her kommer vi til å vise frem en etterlenget nyhet.

Kom innom våres stand 96 for en hyggelig prat. Vi gleder oss til å se deg!

Sandvik Norge AS
Tlf 63 84 81 00
ROCKTECHNOLOGY.SANDVIK

**COMMITMENT TO
EFFICIENCY**

Nå er våren her!

Har du utstyret du trenger for å gjøre jobben?

Vi er totalleverandør av utstyr til din gravemaskin, vi har HK-fester, Tiltrotatorer, avrettningsbjelker, skuffer, avrettningsbjelker, oljekoblingsløsninger, klyper og mye mye mer.

Besøk oss på
stand no. 48
MEFA 2019

STEELWRIST
EARTHMOVING EFFICIENCY

Steelwrist Norge AS | www.steelwrist.com
Salg: +47 236 50 220

GUTTEJENTE OG «DOLLETE»: - Da jeg begynte i Contexo så var det nok mange som trodde at dette ikke kom til å gå bra: En blond jente med falske negler og løsvipper - det er klart folk tviler jo litt da, ler Emilie.

Skolelys, hudpleier - og bergsprenger

Emilie Hoffmeyer (22) er vant til oppmerksomhet. Hun var den beste avgangseleven på Sam Eyde vgs. og den eneste jenta på fjell- og bergverksfaget. Nå sprenger hun fjell i Valdres og tar fagbrevet til sommeren.

Tekst og foto: Runar F. Daler - rd@mef.no

*i lære for å bli go!
hos Contexo*

Contexo

1

Vi møter henne på Tonsåsen, like ved Bagn i Valdres, en strålende flott vårdag. Der er hun med på et stort veiprojekt, som lærling i fjell- og bergverksfaget hos Hønefoss-entreprenøren Contexo AS. Egentlig var det hudpleier hun skulle bli, men det viste seg å være litt for stillesittende og kjedelig for den unge Kongsberg-jenta. Hun ville finne noe med litt mer action, og da var naturligvis anleggsbransjen nærliggende.

– Jeg tok ferdig hudpleierutdannelsen, men begynte aldri å jobbe med det. Underveis fant jeg ut at jeg ikke kan sitte inne på en stol hele dagen og jobbe. Jeg hadde lyst på et mer variert og fysisk arbeid, helst utendørs, men jeg ante ikke hva. Så var det en kompis hjemme på Kongsberg som spurte om jeg ikke ville være med hjem og prøve gravemaskinen sin. Ja, det høres kanskje ut som et dårlig sjekketriks, men jeg ble med, og prøvde – og skjønte der og da at anleggsbransjen var noe for meg, forteller hun med et smil.

– KJERRINGER OG DYNAMITT

Den nyutdannede hudpleieren søkte seg dermed straks inn på Vg1 bygg- og anleggsteknikk på Tangen vgs. i Kristiansand. Det falt i smak, og hun søkte seg videre til Vg2 anleggsteknikk på Sam Eyde vgs. i Arendal, fast bestemt på å bli maskinfører.

– På Vg2 dreide stort sett alt seg om maskiner og maskinkjøring, og jeg trivdes jo godt med det – jeg har maskinførerbevis på både gravemaskin, hjullaster og dumper. Men så hadde vi et par-tre dager med fjellsprenging, og da var jeg solgt! Det var det jeg ville bli. Kjerringer og dynamitt – det blir jo ikke bedre enn det, sier hun og ler.

– Det er forresten dårlig at det er så lite sprengning på skolen. Det er jo ikke rart det er så få som velger det når man nesten ikke får noe innføring i det.

ÉN 5-ER, RESTEN 6-ERE

Emilie gikk ut som beste anleggslev ved Sam Eyde. Hun var ikke snauere enn at hun fikk kun én femmer og resten seksere. Fravær hadde hun ikke i det hele tatt.

– Jeg har ikke alltid gjort det så bra. På hudpleien gikk det en del dårligere. Men da jeg begynte på bygg- og anleggsteknikk så ble det en helt annen innsats. Det er rart med det når det er noe man virkelig interesserer seg for, sier hun.

– Det var jo helt utrolig gode karakterer. Likevel er det kanskje det med null fravær vi setter mest pris på, sier Flemming Roa, maskinsjef, anleggsleder og lærlingansvarlig i Contexo.

– Om man har en toer i norsk eller matte er kanskje ikke så farlig, men har man null fravær så viser det at man har interesse for faget og yrket. Jeg trengte i hvert fall ikke lang betenkningstid da opplæringskonsulent Frode Holm i OKAB ringte og spurte om vi kunne være interessert i å ta henne inn, smiler han.

Nå har Emilie akkurat fått sin egen firmabil, med navnet sitt på døra – i rosa.

– Jeg elsker rosa! Jeg har rosa hjelm, rosa hørselvern, rosa kniv og nå også rosa navn på bilen, som Flemming overraska meg med. Skikkelig kult, sier hun fornøyd.

GUTTEJENTE, MEN «DOLLETE»

Det er ikke mange kvinnelige bergsprengere der ute, og Emilie er den eneste i Contexo. Hun er også den eneste kvinnelige lærlingen i bedriften, og den eneste jenta på veiprojektet i Valdres.

– Hvordan er det egentlig å være den eneste jenta?

– Jeg har alltid vært litt guttejente. Jeg kjører cross-sykkel og snøscooter, og det er ikke noe alle venninnene min gjør, akkurat. Samtidig så er jeg også veldig «dollete» og prippen av meg. Da jeg begynte her i Contexo så var det nok mange som trodde at dette ikke kom til å gå bra: En blond jente med falske negler og løsvipper – det er klart folk tviler jo litt da, ler Emilie.

– Men det har jo gått bra. Hadde jeg ikke trivdes her, så hadde jeg ikke fortsatt. Folk er åpne og inkluderende. Så lenge man er interessert i faget og har litt bein i nesa så kommer man fort inn i miljøet. Men man må tørre å snakke og vise at man er tilstede. Man kan ikke være super-sjenert i denne bransjen, forteller hun.

FØRTE

2

1. BRA FOR MILJØET:

Det er svært positivt for arbeidsmiljøet å få inn en jente på anlegget, ifølge Flemming Roa, maskinsjef, anleggsleder og lærlingansvarlig i Contexo. – Gutta hjelper til mer også. Til å begynne med, da Emilie begynte her, sloss de nesten om å få ha henne med i bilen, ler han.

2. SKOLELYS:

Med kun én femmer og resten seksere gikk Emilie ut som beste anleggslev ved Sam Eyde vgs. Fravær hadde hun ikke i det hele tatt.

QSC

engcon Norge Jernkroken 18, P.B. 85 Kalbakken, N-0902 Oslo
Telefon 22 91 80 90 | Fax 22 91 80 01 | www.engcon.com/norge | facebook.com/engconnorge

Q-Safe

QSC

Standardisert manøvrering av redskapsfester øker sikkerheten

Med kombinasjonen QSC og Q-Safe redskapsfeste leverer engcon et av verdens sikreste systemer for manøvrering av redskapsfester. Det gjør at føreren alltid vet hva som skjer og når det skjer.

Verktøyslåsen kan ikke åpnes med bølge eller verktøyet som henger i luften. Den må ligge på bakken for det er mulig å koble fra. Dette innebærer at vi har eliminert risikoen for feil håndtering, utilsikket aktivisering av bøttelås med tapt bøtte som resultat.

Med engcon Q-Safe & QSC låsesystem går det ikke feil.

engcon®

ELSKER ROSA: Emilie har akkurat fått sin egen firmabil, med navnet sitt på døra - i rosa. - Jeg elsker rosa! Jeg har rosa hjelm, rosa hørselvern, rosa kniv og nå også rosa navn på bilen, sier hun fornøyd.

GRISEPRAT

– For meg har det ikke noe særlig å si om jeg jobber med jenter eller gutter. På hudpleielinja var det bare jenter, og det gikk jo også greit. Samtidig er det jo litt hardere miljø i en mannsdominert bransje som denne; det blir litt manne- og griseprat. Da må man som sagt ha litt bein i nesa. Det nytter ikke å være skjor og begynne å grine for hver minste ting, for å si det sånn. Man bør være litt utadvendt, for som jente så får du oppmerksomhet – enten du vil det eller ei. Folk snur seg jo når ei jente kjører anleggsmaskin. Gutta stopper helt opp og kjører i 5 km/t forbi, sier hun og ler.

– Man blir også litt preget av miljøet i bransjen. Når jeg er hjemme, reagerer mamma når jeg slenger ut en grov kommentar uten å tenke meg om. «Vi hører hvem som jobber i anleggsbransjen», sier hun tørt. For ingen andre i familien min er

i bransjen. Jeg er ute og sprenger fjell, mens brødrene mine er ingeniører og sitter inne på kontor, smiler hun.

– Når det gjelder griseprat har jo du blitt en av de verste, utbryter Flemming lattermildt.

– Det har vært svært positivt å få inn en jente her. Gutta passer nok litt mer på hva de sier og det blir et litt mildere miljø. De hjelper til mer også. Til å begynne med, da Emilie begynte her, gjorde de veldig mye for henne. De sloss jo nesten om å få ha henne med i bilen, ler han.

SELVSTENDIG

– Hva er så planene videre? Hva gjør du om fem år?

– Jeg brenner jo for faget og det å sprengje, og jeg vil gjerne fortsette her etter at jeg har fått fagbrevet. Bergsprengerkurs skal jeg ta allerede nå i april, så

jeg får skytepapirene så fort som mulig. Kanskje har jeg lyst til å gå videre som bergsprengingsleder etter å ha jobba her et par år først, sier Emilie.

– På lengre sikt har jeg kanskje lyst til å gå videre på teknisk fagskole, men det blir en god stund til. Man er jo ikke utlært når man har tatt fagprøven. Jeg vil bli ordentlig flink og selvstendig innenfor faget før jeg eventuelt går videre.

– Emilie er allerede meget dyktig og hun tilfører mye til firmaet, skyter Flemming inn.

– Hun er ikke redd for å ta i et tak, og hun har etter hvert blitt svært selvstendig. Hun har som sagt en veldig positiv påvirkning på arbeidsmiljøet vårt, og vi tar gjerne inn flere kvinnelige lærlinger, avslutter han. ■

HVILKEN MASKIN VIL
DU BRUKE MER TID PÅ?

Gjør det enkelt. Ved å velge leasing fra SG Finans, sikrer du raskt og enkelt tilgang på maskiner, utstyr og kjøretøy til din virksomhet.

Vårt mål er å gjøre det så enkelt som mulig for deg, slik at du får benyttet tiden din til å skape inntekter. Vi tilbyr derfor stadig nye og brukervennlige digitale løsninger til våre kunder.

Dersom du ønsker leasing av maskiner, utstyr og kjøretøy fra et selskap som er løsningsorientert og fokusert på gjøre ting enkelt og kundesvennlig, kan du kontakte et av våre 15 regionskontorer på telefon **21 63 20 00**, eller benytte våre leasingkalkulatorer på **sgfinans.no**

SOCIETE GENERALE
Equipment Finance

KOMATSU®
ENER I MILJØ-TEKNOLOGI

PROUD TO PERFORM
HB365LC-3
MOTOREFFEKT 202 kW / 271 hk
DRIFTSVEKT ca 38 000 kg

- Betydelig reduksjon i drivstoff-forbruk og utslipp
- Pålitelige og slitesterke Komatsu hybridkomponenter
- Meget lavt støynivå: 69 dB(A)
- Alle hybrid-komponenter med 5 år/10 000 timers garanti (det som kommer først)

VÅR BESTSELGER!

PC290LC-11
MOTOREFFEKT 159 kW / 213 hk
DRIFTSVEKT ca 31 000 kg
HEAVY DUTY UNDERVOGN

KONTAKT OSS I DAG!

HESELBERG MASKIN AS
Tlf: 22 88 72 00 | www.hesselbergmaskin.no

Tokvam
FK 700/900

- Flytsystem for økonomisk og behagelig kjøring
- Enkel innstilling og kjøring
- Rustfritt og seigherdet materiale i bolter
- Justerbar skjerm
- Kraftig og stabilt senteroppheng
- Flexi innfestingssystem for de fleste type maskiner

Proffkost med flytegenskaper i eliteklassen

Takket være det innebyggede flytsystemet er Tokvam FK enkel og behagelig å kjøre, gjør helt rent, sliter lite børster og takler høye hastigheter uten hjul. Kombinert med Premium byggekvalitet er dette det rette valget for proffkunden. Fungerer like bra til traktor som til hjullaster.

Les mer på tokvam.no

Tokvam® | **60** 1958-2018
www.tokvam.no

Odd har vært ansatt i 50 år

Sted: Lena, Toten

Toten-entreprenøren Brødrene Gudbrandsen AS feirer 70 år neste år. Odd Grøtberg har vært ansatt i 50 år, og kjørt det meste. Nå jobber han to dager i uka – og kommer innom de andre dagene.

Tekst og foto: Jørn Søderholm – jos@mef.no

LENA: – Jo, jeg har kjørt det meste som går an å kjøre av lastebiler og maskiner. Mye høvel. Jeg har vel skrudd på det meste også, både innvendig og utvendig. Men GPS og elektronikk holder jeg meg unna.

“Lojal medarbeider” blir liksom litt svake ord om Odd Grøtberg (72). Han har vært ansatt i Brødrene Gudbrandsen det aller meste av sitt voksne liv. 50 år, faktisk. Eller strengt tatt “bare” 49 år. Grøtberg begynte nemlig som lastebilsjåfør i 1970, og har vært her siden.

STARTET I 49 – STIFTET I 50

Brødrene Gudbrandsen AS ble startet av brødrene Evald, Gunnar, Ingar, Bjarne og Sigvard Gudbrandsen. Egentlig i 1949, men når alle papirer var på plass ble 1950 stående som stiftelsesår. Om et års tid feirer de altså 70 år.

– Av alt du må ha vært borti gjennom årene, hva har du likt best å holde på med?

– Tja, si det. Nei, det er så mye. Alt sammen har vært interessant. Du kan godt si jeg har vært glad i arbeidsplassen min. Tror ikke man får bedre arbeidsplass. Stadig nye ting å drive med, hele tida.

– Hva er det rareste du har kjørt?

– Vaiermaskin! Jeg prøvde det en gang, men det gikk ikke bra. Var mest ute og tromlet vaieren inn igjen.

– Jaha....? Hvordan foregikk det?

– Du drog i en spak og strammet til når du skulle begynne å grave. Når du skulle stoppe måtte du trække på en pedal. Det

var det ikke alltid man husket å gjøre. Da datt hele greia ned igjen, og vaieren ruste ut av trommelen. Det ble aldri mange timene i vaiergraver, humrer Grøtberg.

VEIHØVEL

Men høvel har det derimot blitt mange timer med. Veldig mange timer. Fra den første maskinen, en Caterpillar F112 fra ca 1965. Med manuell giring og mekanisk styring var den temmelig tungkjørt. Med årene ble maskinene mer avansert og enklere å kjøre.

– Huff, ja det har blitt mye høvel. Første gang var med høvling av veien foran Ullersmo fengsel. Drev mye for Statens vegvesen om sommeren, med oppretting av gangveier på den tida det var populært tidlig på 80-tallet. Mye ishøvling og opptak av grøfter.

– Hva er trikset med å bli god i høvelen?

– Du må nok... Du kan ikke være redd for at det skal bli stopp noe sted. Det er stadig noe i veien, som blir med opp. Kumringer for eksempel. Hvis du skal ut på veikanter må du være forberedt på fjellknatter og slikt. Du kan komme til å treffe noe.

– Hva skjer da?

– Tja, du skvetter til side. Eller det blir bråstopp. Jeg ryddet snø på en stor parkeringsplass med frontskjæret på høvelen. Jeg kjørte det maskinen gikk. Så ble det bråstopp i et kumløkk. Jeg skvatt framover, slo nesen i frontruta og var våt nedover her lenge, skoggerler totningen.

KJØRTE OG SKRUDDE

Som sjåfør og maskinfører av den gamle skolen hadde Grøtberg like god kontroll med skiftenøkkel og sveiseapparat som med spaker og ratt. Man skrudde der det trengtes, og fant stort sett fram i mekanikk og hydraulikk. Elektronikk er ikke like greit.

BOBCAT: Bobcaten er over 20 år gammel, men god å ha til flytting og snørydding. Odd klatrer gjerne inn bak spakene.

KLENODIUM: Odd er en av få i Brødrene Gudbrandsen AS som har kjørt bedriftens gamle Fowler doser.

REPARERER: Odd Grøtberg har kjørt det meste av utstyr. Nå går det mest i reparasjoner av hoppetusser og annet småutstyr.

– Nei, der holder jeg meg unna. Det er så mye elektronikk på maskinene nå, at man kan fort gjøre galt verre med å pelle selv, humrer han.

Inntoget av maskinstyring med GPS og sånt har Odd Grøtberg heller ikke satt seg inn i. Han sluttet med kjøring da det kom for fullt. Inne på verksted og lager har han vært en viktig ressurs.

Ikke helt slutt med kjøring, forresten. Han klatrer gjerne inn i hytta på bedriftens gamle Bobcat. Den er fin til snørydding og alskens flytting og håndtering med pallegaffler. Ellers bruker Odd sine to arbeidsdager i uken på reparasjoner og service på småutstyr som vibroplater, sager og sånt. De tre andre dagene i uka kommer han "bare" innom for kaffe, prat og litt småtterier.

BETVR MYE

– Det betyr veldig mye for bedriften å ha en mann som Odd i arbeid. En som har vært borti "alt", som vet å reparere alle slags ting på maskiner og utstyr. Og som vet hvor det meste er, av både nye og gamle deler, sier daglig leder Nils Olav Gudbrandsen.

Han er sønn av Sigvard i brødræflokken som grunnla bedriften. Som guttunge var han med far ut på jobb, men var for ung til at han husker Odd Grøtberg som nyansatt. Selv ble han ansatt i 1980, og tok over som daglig leder i 2001.

I dag har bedriften 48 ansatte, pluss opptil 5-6 innleide. Mange av de ansatte har lang erfaring. Odd Grøtberg er den med desidert lengst fartstid i bedriften. Nestemann har et par år mindre. Minst 10-12 mann har fått MEFs utmerkelse for 30 års ansettelse, og enda flere har fått gullklokker for 25 års ansettelse.

– Det er en bedrift folk blir i lenge. Det er vi glade for. Men også her har vi noe som vil ut og prøve seg andre steder mens andre kommer inn.

– *Hvor lenge kommer du til å holde på, Odd?*

– Nei det er sjefen som bestemmer det. Jeg holder

gjærne på så lenge jeg kan gå. Jeg har sagt jeg skal avslutte etter 50 år. Men det kan hende jeg søker et år til. Så lenge helsen holder er det bra å komme seg ut litt, ler Odd Grøtberg. ■

SJEFEN: Daglig leder Nils Olav Gudbrandsen var bare guttunge som satt på med far Sigvard da Odd Grøtberg ble ansatt.

NYHET

SK75SR-7

KOBELCO
HAND · BUILT IN JAPAN

Klatrefart
Økt med **26.9%***

Motorkraft
Økt med **27.9%***

Gravesyklus
Forbedret med **15%***

Løftehastighet på bom ved last
Økt med **38%***

Gravehastighet, stikke
Økt med **37%***

* Sammenlignet med SK75SR-3E

 ENTRACK AS

Entrack AS | Framvegen 2 | 2264 Grinder | tlf .62 94 54 40 | firmapost@entrack.no

1

3

1. DEMO

Skogsnæringen møttes til demonstrasjon ved Minnesund.

2. ENTREPRENØR

Det fungerer godt og koster for mye, sa Ole Klokkerengen.

3. HEFTIG

En Albach Diamant 2000 flishogger. 16 liters Volvo motor produserer 612 hk med fornybar diesel.

4. ENTUSIAST

Kjetil Kjenseth, leder for Stortingets Energi- og miljøkomité, var ikke vond å be om å hoppe opp i hytta.

4

5. PROSJEKTGRUPPA

F.v. Bjørn Lauritzen i MEF, Erling Bergsaker i Norskog, Simen Gjøsjø i Nibio, Carl Randing Klokkerengen i Krogsrud Sag, Erik Eid Hohle i Energigården, Rolf Hatlinghus i Skogbrukets Verdiskapingsfond, Hanna Gjessing i Energigården, Dag Nydal og Stian Tåje i Struksnæs Skog.

5

Testet fornybar diesel i skogsdrift

Flishoggeren over går på skogens egne ressurser som drivstoff. Kan skogsentreprenører bruke fornybar diesel på maskiner i skogen? Det har blitt testet i et prosjekt i vinter.

Tekst og foto: Jørn Söderholm - jos@mef.no

MINNESUND: Tre skogsentreprenører har gjennom høsten og vinteren gjennomført forsøk med bruk av biodiesel på sine skogsmaskiner. I begynnelsen av mars ble det invitert til en skogdag på Berger gård ved Minnesund.

Her deltok blant annet stortingsrepresentant Kjetil Kjenseth i Stortingets Energi- og miljøkomité. Han og de andre fremmøtte fikk blant annet se en hogstmaskin og en heftig flisknuser gå på fornybar HVO-diesel.

PROSJEKTET

«Hvordan øke verdiskapningen i skogbruket og klimanytten av skogvirke gjennom bruk av næringens egne energiresurser». Det er prosjektets hele og fulle navn, og målet er at flere skal ta i bruk biodrivstoff.

– Funker det?

– Ja. Entreprenørene Struksnæs Skog, Krogsrud Sag og BioDrift har vært med på å teste ut biodrivstoff på sine skogsmaskiner. Det fungerer akkurat like godt som vanlig diesel. Det er bare så sørgelig dyrt.

2

Daglig leder i Krogsrud Sag Ole Randin Klokkerengen er positiv til biodrivstoff.

– Vi har en hogger og en lassbærer som går på biodrivstoff nå. Det fungerer like godt som vanlig drivstoff. Prisen er det største problemet. Det er dyrere å bruke fornybar diesel enn fossilt drivstoff, sa daglig leder Ole Klokkerengen.

BIO OG KLIMA

Kjetil Kjenseth i Stortingets Energi- og miljøkomité orienterte om myndighetenes bio-drivstoffsatsning og andre klima- og energipolitiske temaer for skogbruket.

– Vi må nå se på avgifter og andre hensyn som gjør at det er for dyrt å bruke biodrivstoff i dag. Så må vi se på hvordan vi skal

vri bruken av biodrivstoff inn i skogbruket selv, sa Kjenseth.

Prosjektet er et samarbeid mellom Energigården, NIBIO, NORSKOG, Maskinentreprenørenes Forbund, Nobio, Eco1 og Viken Skog. Våren 2019 vil resultatene fra forsøket bli presentert i en manual for bruk av biodrivstoff i skogbruket.

Daglig leder Geir H. Ingeborgsrud i HVO-leverandøren Eco1 foreslår å fjerne avgiftsfritaket på anleggsgas, og gjøre fornybar diesel til et mer konkurransedyktig alternativ.

– Bare da vil fornybar diesel bli tatt i bruk for alvor, sier han til Anleggsmaskinen.

GRØNT SKIFTE I GRØNN NÆRING

Fagsjef Bjørn Lauritzen i MEFs avdeling skog mener drivstoffet på maskinene er en viktig del det grønne skiftet i næringen.

– Vi fronter skogsnæringen som en grønn næring, og som en del av klimaløsningen gjennom det grønne skiftet. Da vil det være en mangel på en indre sammenheng hvis vi selv ikke er grønne. Vi må berede grunnen for at bruk av biodiesel kan bli et myndighetskrav eller et krav fra oppdragsgiver, sier Lauritzen.

MEF ønsker å bidra til at bransjen er i forkant på dette. Derfor mener han det har vært viktig å finne ut om biodiesel er reelt alternativ. Det gjelder både tilgjengelighet og funksjonalitet som forbruk, prestasjoner og motorgarantier.

– Kostnadsproblematikken må også løses. Fornybar diesel er 3-4 kroner dyrere per liter enn vanlig diesel, sier Bjørn Lauritzen. ■

FREMGANG ER FREMTIDEN

Menzi Muck Scandinavia
Truls Østerud Tlf. +47 46952309
E-post: tos@menzimumuck.com

GOD Plass Her, på Forus Travbane, skal MEFA 2019 arrangeres. Når areaen kan takle 30 000 ustyrige, skrikende Justin Bieber-fans, så kan den vel saktens håndtere en anleggsmesse også. (FOTO: ARNFINN INGE ROALDSØY).

MEFA 2019 – et hestehode foran!

Den tradisjonsrike MEFA-messa arrangeres i år for første gang på Forus Travbane i Stavanger. – Perfekt område for en anleggsmesse, sier henrykte arrangører.

Tekst og foto: Runar F. Daler – rd@mef.no

Maskinentreprenørenes Forbunds Anleggsutstilling (MEFA) arrangeres av Maskinentreprenørenes Forbund (MEF), og ruller mellom regionene Midt, Vest og Sørvest. MEF region Sørvest har arrangert MEFA-messa en rekke ganger siden 1990-tallet, blant annet ved Flyhistorisk Museum Sola utenfor Stavanger og Forus næringspark. I år har arrangøren valgt å flytte messa til Forus Travbane, og alt ligger til rette for en begivenhetsrik helg 10.-12. mai. Interessen blant utstil-

lerne har i hvert fall vært galopperende. **SØR- OG VESTLANDETS STØRSTE?** – Interessen og aktiviteten i bransjen har vært økende de siste årene og vi har også hatt stor økning i antall lærlinger. Derfor er det også naturlig at det er stor interesse for en anleggsmesse som denne. Vi er nå oppe i over 100 forskjellige utstillere, som til sammen har booket ca. 200 utstillingsplasser. Vi nærmer oss fullbooket på de arealene som er avsatt, men en av forde-

lene med Forus Travbane er at det er mer enn nok plass, så vi kan utvide ved behov, sier Oskar Tore Åsen, regionsjef i MEF og «messegeneral». – Sist vi arrangerte MEFA, i 2016, hadde vi ca. 5000 mennesker innenfor portene, men vi håper selvsagt på enda flere denne gangen. Vårt mål er å være den største messa på Sør- og Vestlandet, og vi må opp i over 7000 for å slå anleggsmessa som ble arrangert i Haugesund i 2017, smiler han.

MEFA 2019, 10.-12. mai:
 Fredag 10. mai kl. 10.00–18.00
 Lørdag 11. mai kl. 10.00–18.00
 Søndag 12. mai kl. 11.00–16.00

MESSEGENERAL: Oskar Tore Åsen, regionsjef i MEF, kan fortelle at det allerede er booket over 100 utstillere til messa. Nå håper han på rekordbesøk.

FRA BIEBER TIL BRØYT

Forus Travbane, som ligger svært sentralt til i grenselandet mellom kommunene Stavanger, Sola og Sandnes, er ikke ukjent med store arrangementer, og messegeneralen er trygg på at de besøkende vil få en hyggelig og givende opplevelse.

– Beliggenheten er meget sentral, noe som øker tilgjengeligheten for de fleste. Det er dessuten gode parkeringsmuligheter på området, og Scandic Stavanger Forus hotell ligger rett ved siden av. Dette er også en arena som har bred erfaring med store arrangementer. For ikke lenge siden hadde Justin Bieber konsert her. Nå er det vår tur, sier han fornøyd.

– Dette er også en familievennlig messe, med aktiviteter for barna. På MEF og OKAB sin stand vil det være både maskinsimulator og en ekte gravemaskin (mini-

graver) som de kan prøve. Og for maskinentusiastene vil det være et eget utstillingsområde av eldre anleggsmaskiner og utstyr.

UNDERHOLDNING

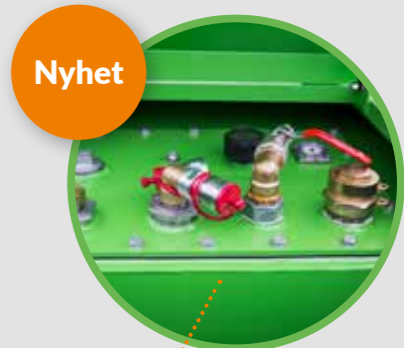
– Det sosiale er selvsagt også en viktig del av arrangementet. Dette er jo en fantastisk møteplass for alt og alle som berører seg i bransjen. Det vil for øvrig være et eget serveringstelt på messeområdet med salg av blant annet god grillmat og godt drikke, fortsetter Oskar.

– På lørdag kveld blir det festmiddag på Scandic Stavanger Forus hotell med god underholdning, musikk og dans. Her blir det selvfølgelig anledning til å treffe leverandører og andre kolleger, så vi satser på godt vær og masse mennesker, avslutter han. ■

SUKSESS: Det er ikke første gangen en travbane blir brukt til MEFA-messe. Dette er fra Leangen Travbane i 2017, og MEFA 2019 på Forus vil nok bli ganske likt.

NY & BEDRE!

Nyhet

- Leveres i 1000–3000L
- Valgfri pumpe
- Mannlokk for inspeksjon og rengjøring
- Oppbevaringsrom m/frontdør

VERA TANK

Sikker lagring og transport

☎ 924 19 800 | veratank.no

Nå slipper du å
legge deg oppi
dine ansattes
mobilbruk

Nyhet! **Flyt** for bedrifter.

Mobilabonnementet Flyt tilpasser seg automatisk databruken til hver enkelt ansatt. Bruker noen mer enn inkludert datamengde en måned, får de automatisk påfyll til en fast lav pris. Ubrukt data blir med til neste måned. Med Flyt får bedriften forutsigbare kostnader og fornøyde ansatte. Det gir god flyt i arbeidshverdagen.

Som medlem av MEF har du spesielt gode betingelser hos Telenor. Kontakt oss i dag på tlf 09000.

Det optimale klima i din maskinpark

Med Webasto varmesystemer til entreprenør maskiner, er du alltid klar til start, selv på de kalde vinter morgener. Foruten varme i førerhuset, skånes maskinens motor og utslipp av forurensede stoffer senkes markant.

www.webasto.no

Naboen

NABOEN AS ble etablert i 1996. Konsernet er lokalisert i Oslo, Egersund, Stavanger, Kverneland, Haugesund, Bergen, Ålesund og Trondheim. Vi leier ut maskiner, utstyr og annet verktøy til store og små bedrifter - samt folk flest. Vår visjon er å være **Norges Beste Nabo** til en hver tid.

Velkommen til en god nabo-drøs på stand 133 og 134

naboen.no

To store Sandvik radiorigger

Sandvik lanserer to nye, store fjernstyrte borerigger. Dekker over 26 kvadrat uten flytting, og borer opptil 127 mm hull. Ser du hvordan de har laget DX600R og DX800R?

Tekst: Jørn Söderholm - jos@mef.no

Sandvik lanserer nå to nye Ranger DXR radiostyrte overjordsrigger. Bildet over viser den største av disse, DX800R. De som er godt inne i borerigger vil antakelig dra kjensel på den. Det er nemlig samme maskin som hytteriggen DX800, bare minus hytta. Her er hytta fjernet, og boreriggen opereres i stedet fra et radiopanel.

De to nye Sandvik-riggene er blant de absolutt største fjernstyrte overjordsriggene på markedet.

STORT DEKNINGSOMRÅDE

– De to nye Ranger DXR-boreriggene kan komme til på steder hvor operatører ikke kan oppholde seg i hytta, og der andre rigger ikke kan brukes. De har like gode egenskaper som de konvensjonelle riggene fra Ranger DX-serien. De er pålitelige, og kan dekke et stort område fra standardarealet på 17,6 kvadratmeter, og helt opp til 26,4 kvadratmeter i en lettere og mer mobil utgave. Dette er den perfekte løsningen for farlige forhold der trygg og produktiv boring krever avansert fjernstyring, sier Sandvik i en pressemelding.

De radiostyrte boreriggene Ranger DXR trives i ulikt terreng, for eksempel ved bygging av vei og jernbane, boring av fundament, grøfting og rørlegging.

– De mest utsatte av disse ekstremt krevende oppgavene kan være helt umulige uten effektiv fjernkontroll, slik at operatøren alltid kan velge best posisjon for både sikkerhet og sikt. Fjernkontrollen har også funksjoner for kjøring for rask forflytning mellom hull, og nøyaktig registrering av hull, fortsetter pressemeldingen.

STORE: De to nye Sandvik-riggene er blant de absolutt største fjernstyrte overjordsriggene på markedet.

(FOTO: LEVERANDØREN)

FORTS

ROTERENDE OVERVOGN

Roterende overvogn med motvekt sies å være "hemmeligheten" bak en maskin der stabilitet og produktivitet sies å være i toppklasse.

– En kraftpakke som kan bore opptil 60 prosent flere hull per oppsett, sammenlignet med konvensjonelle topphammerborerigger. Kombinert med kraftige borhammer og styresystemet Rock Pilot+ gir Ranger DXR den beste produktiviteten av alle radiostyrte borerigger, sier Sandvik.

De nye DXR boreriggene er designet for 64–127mm (2½–5") hull med borstangstørrelser mellom 38 og 51mm (1½–2"). Forlenget svingradius på overvogna, avanserte målesystemer og oppgradert støvkontroll nevnes som eksempler på ekstratutstyr. Det gjør også støydemping med tildekking, som reduserer støy med minst 10 dB. ■

De nye DXR boreriggene er designet for 64–127mm (2½–5") hull, med borstangstørrelser 38–51mm (1½–2").

En solid framtid

Mur og hageprodukter, samt vann og avløpsprodukter i betong.

ig-rør og kummer, kabelkanaler og trekkelukker. Murblokker, kantstein og belegg.

Hovedfabrikk Ølensvåg
Utsalgsteder i Bærum, Bergen og Haugesund

Tlf 53 77 52 00
mail@olenbetong.no
www.olenbetong.no

Komplett økonomiverktøy for entreprenører

REGNSKAP

PROSJEKT

HANDEL

LØNN

FINN UT MER PÅ ZIRIUS.NO

- ✓ Total økonomisk oversikt i prosjekter og delprosjekter med mulighet for inndeling på avsnitt og aktivitet mot budsjett
- ✓ Elektronisk lagring, håndtering og sending av bilag og dokumentasjon
- ✓ Maskin-, time- og materiellregnskap
- ✓ Datafangst på anleggs-plassen

Enda bedre. Hver dag.
For å redde liv langs vegen.

Norges største rekkverksentreprenør

agjerde.no

Alt innen Asfalt - og betongfresing.
Fagmessig utført til rett tid!
Maskiner for store og små oppdrag.

ASFALTFRES AS
Nedre Nedmarken 14, 3370 Vikersund
Tlf: 32 77 99 75 • E-post: Info@asfaltfres.no
www.asfaltfres.no

ASFALTFRES SØR AS:
Tveide Næringspark 7 • 4760 Birkeland
Tlf : 915 85 761

OFFENSIV: Áigin Bakken er forberedt på å møte noen hevede øyenbryn på grunn av sin lave alder. - Det gir meg motivasjon til å jobbe enda hardere, sier han.

Ung og uredd toppsjef

Áigin Bakken er 26 år og nybakt småbarnsfar. Etter sommeren blir han daglig leder for en av Finnmarks største maskinentreprenører.

Tekst og foto: Runar F. Daler - rd@mef.no

LEDERSKIFTE: Etter sommeren tar Áigin Bakken (26) over roret etter Svein Sundquist, som daglig leder for AS Oscar Sundquist.

AS Oscar Sundquist var riktignok enda større for noen år siden, da Sydvaranger gruve fremdeles var i drift, men Kirkenes-bedriften har likevel 60 ansatte og omsatte i 2018 for 85 millioner kroner. Ikke så rent lite ansvar å ta på seg for en 26-åring, altså. Men så er heller ikke Áigin Bakken en helt vanlig 26-åring, skal vi tro Svein Sundquist, sønnesønn av grunnlegger Oscar Sundquist og daglig leder av bedriften i dag.

- VOKSEN PERSON I UNG KROPP

– Áigin er riktignok ung, men han er likevel usedvanlig reflektert og tydelig. Han er en voksen person i en ung kropp, sier Svein Sundquist.

– Han kom inn som lærling her i bedriften og utmerket seg ved å være en veldig selvstendig og fin fyr som får respekt og som respekterer andre. Han er målbevisst og ambisiøs, og han har veldig gode verdier og tilnærming til både folk og metodikk. Áigin er en ressurssterk person som bringer noe friskt inn i driften av Sundquist, slår han fast.

- SOM LYN FRA KLAR HIMMEL

Anleggsmaskinen dro til Kirkenes for å besøke den unge, fremadstormende prosjektingeniøren og kommende topplederen. Det var en ydmyk ung mann som møtte oss.

– Jeg hadde ikke helt sett for meg å få dette tilbudet. Svein (Sundquist) har jo fortalt at han hadde en plan om å finne en annen til å ta over sin stilling, men at det var meg han hadde i tankene hadde jeg ikke trodd. Jeg hadde nok på sikt sett for meg en prosjektlederstilling, men ikke daglig leder. Det kom litt som lyn fra klar himmel. Men det er jo et tilbud man nesten ikke kan si nei til, sier han.

– Det er en stor ære å få et slikt tilbud. Dette er jo en forholdsvis stor bedrift, som er veldig godt etablert i Øst-Finnmark. Det er sikkert noen som vil heve litt på øyebrynene av at jeg skal overta som daglig leder. Vanligvis kommer man jo fra en lignende stilling et annet sted, mens jeg er ung og har lite ledererfaring. Jeg har stor respekt for oppgaven, men nervøs er jeg ikke. Jeg føler jeg har støtte i ryggen fra alle de dyktige

folkene i firmaet, slik at vi sammen kan jobbe mot et felles mål og resultat. Jeg har jo vært her noen år nå, og kjenner de fleste i bedriften.

BRYLLUP TIL SOMMEREN

En helt nødvendig forutsetning for at Áigin skulle ta jobben, var at samboer Dina-Irene var positiv til det. Hun har for tiden fødselspermisjon, men jobber som fastlege i Harstad, der de bor. Der skal de også gifte seg til sommeren, for de tar med seg sønnen Iver Áike (9 mnd.) og flytter nordover.

– Dina-Irene var enda mer overraska enn meg da tilbudet kom, men hun er fast bestemt på at dette er noe vi må gjøre. Jeg setter stor pris på at hun omstiller seg og blir med på flyttingen, med tanke på at vi har et nyoppusset hus og lite barn i Harstad, hvor vi trives godt. Jeg har bodd her i Kirkenes før og har et nettverk her, mens hun må etablere et helt nytt nettverk. Det er tøft gjort av henne. Heldigvis har vi fått gode signaler på at det vil ordne seg med jobb for henne her, forteller Áigin.

SAMISK

Áigin Bakken ble født i Kirkenes, men er opprinnelig fra en liten landbruksbygd i Tana kommune som heter Sirma. Som navnet hans antyder, har Áigin samisk bakgrunn.

– Samisk er mitt morsmål og førstespråk. Så godt som alle i hjembygda snakker samisk, og på skolen gikk alt på samisk – også lærebøkene, forteller han.

– Jeg er stolt av min samiske bakgrunn og har heldigvis ikke opplevd noe særlig negativt rundt det. Det eneste må være at mange sliter med å uttale navnet mitt korrekt. Navnet mitt, Áigin, uttales med «Æ», altså Æigin, og ikke Aigin. Men det er jo så mange som har litt spesielle navn i dag, så det er overhodet ikke noe problem, sier han.

OMKOM I ARBEIDSULYKKE

Áigin vokste opp som enebarn på et sauebruk, som moren drev. Bestefaren var skytebas og faren var maskinentreprenør, så at valget falt på anleggsbransjen var kanskje ikke så merkelig. Tragiske omstendigheter skulle imidlertid gjøre at unge Áigin ikke fikk mye tid med faren.

– Pappa omkom i en gravemaskinulykke i 1993, da jeg var bare ett og et halvt år gammel. Mamma solgte unna maskinene og drev gården videre. Barndommen min bar derfor preg av å hjelpe til på gården. I tillegg var jeg sommerhjelp på et melkebruk i nærheten seks somre på rad, forteller han.

– Interessen for anleggsbransjen har jeg nok alltid hatt i blodet. Jeg var fast bestemt på å bli maskinfører, så jeg flytta

til Kirkenes og gikk to år på anleggsteknikk på landslinja der. Da jeg skulle finne lære plass ringte jeg til Svein Sundquist og spurte om det var muligheter her. Jeg kjente ikke Svein da, men jeg visste at Oscar Sundquist var et stort selskap med mange spennende prosjekter, og at firmaet hadde fokus på lærlinger. Jeg ble tatt inn på intervju og fikk tilbud om lære plass høsten 2010. To år senere var jeg fagarbeider.

BILULYKKE

Avslutningen på læretida ble imidlertid helt annerledes enn han hadde sett for seg.

– I løpet av læretida fant jeg ut at jeg ville lære mer om teorien bak alt jeg holdt på med. Jeg søkte derfor på forkurs for ingeniørutdanning og fikk plass på Universitetet i Tromsø. Dagen etter jeg hadde gjennomført min siste arbeidsdag som lærling, var jeg involvert i en bilulykke hjemme i Tana. Jeg var passasjer i en bil som kjørte av veien, og jeg ble fløyet til Tromsø sykehus. Det viste seg at jeg hadde en kompresjonskade i en brystryggvirvel. På godt norsk var ryggen knekt, forteller han.

– Etter en ukes tid kom jeg meg på beina igjen, men jeg har fått en invaliditetsgrad som jeg må leve med resten av livet. Det hemmer meg ikke noe særlig i hverdagen, men jeg må drive med litt trening for å holde det i sjakk. Mange lever greit med langt verre ting, så det er ikke noe jeg fokuserer på.

MASTER I LEDELSE

Etter et år med forkurs flytta Áigin til Narvik, hvor han gikk tre år på Narvik inge-

VELETABLERT: AS Oscar Sundquist er en av Finnmarks største maskinentreprenører.

niørhøgskole (som i dag heter Universitetet i Tromsø, campus Narvik), med fordypning i vei, vann og avløp, samt anlegg og produksjon.

– Jeg skrev hovedoppgave for Sundquist om mulighetene for en stor sjøfylling her i byen. Deretter fikk jeg fast jobb som prosjektingeniør hos Sundquist, så jeg flytta hit til Kirkenes, mens Dina-Irene ble igjen i Narvik. Planen var at hun skulle flytte etter, men etter hvert fikk hun tilbud om jobb i Harstad, så jeg flytta i stedet dit sammen med henne. Det siste året har jeg bodd der og jobbet i Sundquist, så det har vært en del pendling mellom Harstad og Kirkenes. I fjor høst ble jeg så invitert inn til en samtale med Svein, hvor forslaget om å ta over etter ham kom på bordet, forteller Áigin, som

GJERDEN FJELLSIKRING AS LEDENDE INNEN FJELLSIKRING

Et maskinentreprenørfirma med nesten 40 års erfaring

GJØR KREVENDE OPPDRAG ENKLERE

GJERDEN FJELLSIKRING

KAREN SOGNS VEI 49, 3275 SVARSTAD
E-POST: post@gjerden-fjellsikring.no
TELEFON: 400 03 780
www.gjerden-fjellsikring.no

VI UTFØRER FJELLSIKRING FRA LIFT & TAU:

- Fjellbolter og bånd
- Ras og fanggjerd
- Steinsprang og isnett
- Wirenett
- Sprenging og demolering
- Tunnelsikring
- Løsmassesikring
- Erosjonsikring
- Spyle- og spettrensk
- Vegetasjonsrydding

FAMILIELIV: Áigin, samboer Dina-Irene og sønnen Iver Áike (9 mnd.) skal flytte fra Harstad til Kirkenes. Men først blir det bryllup. (PRIVAT FOTO)

også er i gang med å ta en mastergrad i ledelse.

– Jeg følte jeg hadde et greit fotfeste innen de tekniske fagene, men ønsket mer påfyll innen ledelse, så jeg begynte på det i fjor høst. Dette var med tanke på en eventuell prosjektlederstilling et stykke fram i tid. Det er vel egentlig det som har vært ambisjonen.

FORBEREDT PÅ HEVEDE ØYEBRYN

– Hvilke egenskaper har du, som vil komme til nytte i denne jobben?

– Det jeg tror Svein har sett og vektlagt, er at jeg er målretta og nøyaktig. I tillegg har jeg sans for punktlighet. Jeg stiller krav til mine medansatte på samme måte som jeg stiller krav til meg selv. Det håper jeg de fleste ser på som positivt; at vi krever litt av hverandre for å levere resultater, sier Áigin, som er forberedt på å måtte overbevise skeptikere om at han er kvalifisert, til tross for sin lave alder.

– Jeg tror nok ikke jeg vil møte så mye skepsis i egen organisasjon, men utenfor regner jeg med å møte noen hevede øyebryn. Da blir det min oppgave å motbevise det, svare på kritikk og vise meg verdig, blant annet ved å være ekstra forberedt i møter og andre sammenhenger. Det gir meg motivasjon til å jobbe enda hardere. Jeg har en medfødt, genuin interesse for faget vi holder på med, noe jeg tror vil hjelpe veldig.

TØFF TID BAK SEG

– Hva er dine ambisjoner for driften av Oscar Sundquist?

– Det vil jeg nok først og fremst informere mine medansatte om. Men vi skal fortsette å levere de tjenestene vi gjør i dag, med samme gode kvalitet. Vi skal satse på kunnskap som et konkurransefortrinn og vi skal fortsette å utdanne egne folk via lærlingeordninger. Vi vil jobbe hardt for å flere jobber i og rundt Øst-Finnmark, for vi er avhengige av en kontinuitet og forutsigbarhet. Vi har en tøff tid bak oss med konkurransen både i Sydvaranger Gruve og i Kirkenes Byggservice, som vi var underentreprenør for, og vi har jobba knallhardt for å komme oss på fote igjen. Så all respekt til Svein og de andre som har klart å holde bedriften over vann i denne tøffe perioden, sier han. – Jeg vil også ha fokus på at vi ønsker å få jobber mer fordelt utover hele året, og ikke

UVENTET: Tilbudet om å overta som daglig leder kom litt som lyn fra klar himmel på Áigin, men det var et tilbud han nesten ikke kunne si nei til.

slik som det er i dag hvor de aller fleste anbud har gjennomføringstid fra mai til oktober. Vinterdrift er nok isolert sett noe dyrere, men det er ingenting i veien for, med god planlegging før og underveis, å utføre anleggsarbeid om vinteren med like god kvalitet og til samme totale pris som på sommeren.

INGEN SYVENDE FAR I HUSET

Selv om Áigin overtar som daglig leder fortsetter Svein Sundquist i firmaet. Han går over i en rolle som arbeidende styreformann, med fokus på utvikling og de lange linjene.

– Litt av grunnen til at jeg takket ja til jobben er jo nettopp fordi Svein blir værende her. Han har vært leder her i 20 år, og det å dra nytte av hans kompetanse, særlig i en overgangsfase, er helt vesentlig. Oscar Sundquist er et familieforetak som ble etablert på 1930-tallet, og det er en stor tillits-erklæring å komme utenfra og få være med på å bygge selskapet videre, sier Áigin fornøyd.

Og tilfredsheten er gjensidig.

– Áigin har den ideelle bakgrunnen; oppvokst på gård, med entreprenørdrift i familien. Det at faren døde så altfor tidlig gjorde nok at Áigin måtte ta mye ansvar hjemme, noe som har vært med å forme ham til den personen han er i dag. Han og jeg har mye av det samme verdigrunnlaget, og jeg er trygg på at han vil lede selskapet med stø hånd videre. Jeg skal ikke være noen syvende far i huset som skal overstyre ham, men heller en sparringspartner som skal la ham utforske sine egne metoder. Jeg har overhodet ingen betenkeligheter med å overlate roret til Áigin, og jeg er overbevist om at dette vil gå bra, avslutter han. ■

Null utslipp og full ytelse

Innovasjonene fra Wacker Neuson for utslippsfritt arbeid står for null utslipp – det betyr spesiell operatørsikkerhet og miljøvern – med full ytelse.

www.wackerneuson.com/zeroemission

Med **PEILING** går du aldri tom for diesel på tanken.

dieseltank.no/peiling

▼ PROCUT AS

SUPERPRIS PÅ VINTERDEKK!

Anleggsdekk vinter 405/70-R20 inkl. felg
Kr. 5495,- eks. mva

Anleggsdekk vinter 17,5xR25
Kr. 6595,- eks. mva

Anleggsdekk vinter 20,5xR25
Kr. 8995,- eks. mva

Anleggsdekk vinter 23,5xR25
Kr. 11.495,- eks. mva

Miljøavgift og eventuell frakt kommer i tillegg.

MASKINDEKK.NO

Maskindekk AS | 3085 Holmestrand | Telefon: 955 55 688 | Epost: post@maskindekk.no

SCANIA CONNECTED SERVICES

Maksimer oppetid og produktivitet. Fokuser på din kjernevirksomhet. Scania Connected services leverer alt du trenger - fra automatisert fartskriverrapportering til fjerndiagnostikk og førercoaching. Tjenestene gir deg enestående innsikt i statusen og ytelsen til din flåte og individuelle kjøretøy. Dataene er enkle å analysere takket være brukervennlige systemer.

SCANIA

Dreneringspumper - WEDA D	Slampumper - WEDA S	Slurrypumper - WEDA L
VANNTETTHET OPP TIL 1100 kg/m ³	VANNTETTHET OPP TIL 1400 kg/m ³	VANNTETTHET OPP TIL 1700 kg/m ³
MED TOPPUTLØP	MED BUNNUTLØP	MED BUNNUTLØP OG TOPPUTLØP
HÅNDTERING AV FASTE PARTIKLER 4-12 mm	HÅNDTERING AV FASTE PARTIKLER 25-50 mm	HÅNDTERING AV FASTE PARTIKLER 20-60 mm

Nyhet!

Nå utvider vi vår WEDA-portefølje og tilbyr pumper for drenering, slampumping, samt en helt ny serie for slurry applikasjoner.

atlas copco.no

Starter utleie av 3D maskinstyring

Hella Maskin inngår samarbeidsavtale med Machine Partner på utleie av 3D maskinstyringsystemer. 12 Liebherr gravere vil gå i utleie med Xsite klart til bruk.

Tekst: Jørn Söderholm - jos@mef.no

AVTALE: Christoffer Bruserud fra Machine Partner (til venstre) og Jon Hella er fornøyde med avtalen som ble inngått under MEF arrangementet på Storefjell.

FØRSTE: Glenn Asdal fra Hella Maskin og daglig leder i Machine Partner, Gunn Hege Bruserud foran den første installasjonen.

HOLMESTRAND: Machine Partner AS i Holmestrand er i sterk vekst som maskinutleier om dagen. Utleieselskapet er et søsterselskap til entreprenørselskapet Oskar og Tormod Wike AS. Begge eies av Christoffer Bruserud.

De to selskapene har landets største flåte av Liebherr anleggsmaskiner. De fleste av dem eies/leases av Machine Partner AS, men noen av dem er også i Wike. Utleievirksomheten på maskinene er pr nå omkring halvparten til driften i Wike, den andre halvparten til eksterne leietakere.

– Andelen eksterne kunder er økende og vil øke framover, sier Ole-Kristian Bonstad i Machine Partner.

LIEBHERR DEMOMASKINER

I tillegg til en økende aktivitet generelt i markedet, har bedriften også en avtale med Liebherr om tilbakeleie av demomaskiner til prøvekjøring for kunder over hele landet.

– Ja, Machine Partner kjøper maskiner av oss. Vi leier de fra tid til annen tilbake for bruk til demo. Slik har det vært et par år, og sånn kommer det til å være fremover. Det er en stor fordel for oss å ha tilgjengelig en stor variasjon av maskiner for kunder som ønsker å prøve maskiner, sier Håkan Nyhaugen i Liebherr Norge.

UTLEIE 3D MASKINSTYRING

Nå har altså Machine Partner inngått en avtale med Hella Maskin om utleie av 3D maskinstyring i gravemaskiner som går i

utleie. Maskinstyring er et eget fag, som i utgangspunktet er utfordrende for maskinutleier å drive brukerstøtte på. Selskapet har derfor inngått en avtale med Hella Maskin om å fremleie 3D systemer fra Novatron i Finland.

– Hella Maskin vil stå for all support og service av systemene som blir leid ut. Dermed kvalitetssikrer vi at leiekundene får en god opplevelse også på maskinstyringen. I tillegg kan kundene tilbys full støtte for datahåndtering rundt de aktuelle prosjektene som maskinene skal gå i, sier Gunnar Johnsen i Hella Maskin AS.

Avtalen gjelder i første omgang leveranse til 12 Liebherr-maskiner. Både Hella og Machine Partner ser et stort potensial i å videreutvikle dette konseptet.

En ekstra trygghet FOR DEG OG MILJØET

Ikke alle skader dekkes av ansvarsforsikringen. Hvis bedriften din er uheldig og forårsaker miljøskader, er naturmangfoldloven ganske streng. Dette gjelder både ved plutselige skader og gradvise skader, som for eksempel lekkasjer.

Som MEF-bedrift dekker vi deg også der vanlig ansvarsforsikring ikke strekker til. Uten pristillegg.

- Alle typer miljøskader
- Tilbakeføring av naturen slik den var før skaden
- Opprydding på egen eiendom

VIL DU VITE MER?

Ring en av våre MEF-eksperter på 62 51 65 31
if.no/miljøforsikring

I samarbeid med:

Maskin-
entreprenørenes
Forbund

14m³ Hardox dumperkasse

En forsterket og robust dumper-container som er beregnet for kraftig bruk som f.eks. sprengstein.

Ta kontakt
med oss for et
godt tilbud!

bns.no | salg@bns.no | 22 90 92 50

Fundamentering AS

PELING SPUNTING FORANKRING

www.fas.no

ABS-MASKIN AS

Postboks 34,
3051 Mjøndalen
Tlf: (+47) 3223 1810
post@abs-maskin.no
abs-maskin.no

Brødrene Dahl

PB 6146 Etterstad,
0602 Oslo
Tlf: 22 72 55 00
post@dahl.no
www.dahl.no

Fredheim Maskin

Tlf: 69 80 88 30
post@fredheim-maskin.no
www.fredheim-maskin.no

Hella Maskin AS

3962 Stathelle
Tlf: 35 96 72 72
post@hella.no
www.hella.no

Fundamentering AS

7093 Tiller
Tlf: 73 82 26 30
fas@fas.no
www.fas.no

Geomatikk AS

0579 OSLO
Tlf: 810 33 400
firmapost@geomatikk.no
www.geomatikk.no/

Gjerstad Products AS

4993 Sundebru
Tlf: +47 37 11 91 00
mail@gjerstad.com
www.gjerstad.com/

Grønt Punkt

Postboks 91
Skøyen 0212 Oslo
Tlf: 22 12 15 00
post@grontpunkt.no
www.grontpunkt.no

Gummi-Industri AS

3048 DRAMMEN
Tlf: 90 55 22 32
post@gummi-industri.no
www.gummi-industri.no/

Hardlife AS

Storebotn 48,
5309 Kleppestø
Tlf: 56148000
info@hardlife.no
www.hardlife.no

Heideinreich AS

2021 Skedsmokorset
Tlf: +47 22 02 42 00
firmapost@heidenreich.no
www.heidenreich.no

HYMAX AS

Strandsagveien 14
Tlf: 62 33 06 60
hymax@hymax.no
www.hymax.no

If Skadeforsikring NUF

Postboks 240,
1326 Lysaker
Tlf: 02400
if.no

Istrail AS

3241 Sandefjord
Tlf: 35 94 87 50
istrail@istrail.com
www.istrail.com

Komatsu Forest AS

Uthusvegen 18,
2335 Stange
Tlf: 90 17 88 00
info.no@komatsuforest.com
www.komatsuforest.no

Llentab

0663 Oslo
Tlf: 97707300
post@llentab.no
www.llentab.no

Mathisen Maskin AS

Avd. Sørreisa: Gottesjord,
9310 Sørreisa.
Tlf: +47 915 94 151
arne@mathisenmaskin.no
www.mathisenmaskin.no

MEC-TEC AS

Ingeniør Rybergsgt. 99,
3027 Drammen
Tlf: 33772572
mectec@mectec.no
www.mectec.no/

ER DU LEVERANDØR TIL BRANSJEN OG VIL VÆRE MED I REGISTERET?

Ta kontakt med Anita: e-post: anita@a2media.no, tlf: 901 10 688

Megger AS

Bjørnstadmyra 7,
1712 Grålum
Tlf: 22280040
post@megger.no
www.megger.no/

MG Salg og Utleie AS

Fossegrenda 3,
7038 Trondheim
Tlf: 73 96 26 00
post@mgsalg.no
www.mgsalg.no

MOLDEGAARD MARITIME LOGISTICS AS

Birger Hatlebaksv. 22,
6415 MOLDE
Tlf: 71 25 06 30
firmapost@moldegaard.as
www.moldegaard.no

Nils A. Mørk Maskin AS

1823 Knapstad
Tlf: 90639797
hans.anton@namm.no
www.namm.no

Nor Slep AS

PB.1252,
3205 Sandefjord
Tlf: 33 48 93 70
norslep@norslep.no
www.norslep.no

Nordisk Dekk Import AS

4262 AVALDSNES
www.nidas.no

NTM Trailer & tipp

Postboks 73,
1309 Rud
Tlf: 67 17 19 30
post@ntm.no
www.ntm.no

Oldroyd AS

Industriveien 1,
3766 Sannidal, Norway
Tlf: +47 35 98 75 50
mail@oldroyd.no
www.oldroyd.no

Orica Norway AS

3400 LIER
Tlf: 32 22 91 00
www.orica.no

Powel Construction AS

7037 Trondheim
Tlf: 73 80 45 00
geminipowel.no
www.powel.no

Power Tools Norge

Hallenåsen 4
1389 Heggedal
Tlf: 951 74 007
powertools@online.no
www.ptools.se/no

Pumpe-service AS

Tlf: 23 33 84 00
post@pumpe-service.no
www.pumpe-service.no

Rototilt AS

2020 skedsmokorseT
Tlf: 21 01 91 50
info@rototilt.com
www.rototilt.no

Scandia Maskin AS

3039 Drammen
Tlf: +47 32 21 00 50
post@scandiamaskin.no
www.scandiamaskin.no

SG Finans

Postboks 105,
1325 LYSAKER
Tlf: 21 63 20 00
kundeservice@sgfinans.no
www.sgfinans.no/

SK Produkter

1471 Lørenskog
Tlf: 67 97 40 30
info@skprodukter.no
www.skprodukter.no

Smartdok AS

Snømusstien 1, 9512 Alta
Tlf: 904 03 333
norge@smartdok.com
www.smartdok.com

SMB Parts AB Norge

3057 Solbergelva
Tlf: 32875850
per-eivind.braaten@
smpparts.com
www.smpparts.com/no

SP Tools AS

Postbox 141, Midtun,
5828 Bergen
Tlf: 53 69 53 53 /
94 27 82 25
info@sptools.no
www.sptools.no

SSAB Svensk Stål AS

Pb. 47,
1314 Vøyenenga
Tlf: 23 11 85 80
www.ssab.se

Storebrand

Postboks 500,
1327 LYSAKER
Tlf: 22 31 50 50
post@storebrand.no
www.storebrand.no

Strømberg Plast AS

Postboks 3,
2005 RÆLINGEN
Tlf: 64802909
office@strombergs-plast.no
www.strombergs-plast.no/

Systemblokk

3804 Bø i Telemark
Tlf: 35 06 00 00
mail@systemblokk.no
www.systemblokk.no/

Veim AS

3414 Lierstranda
Tlf: 32 84 94 20
kjell@veimas.no
www.veimas.no

Volvo Maskin AS

Postboks 603 1411 Kolbotn
Tlf: 66 81 86 86
firmapost@volvo.no
www.volvomaskin.no

Wacker Neuson AS

Trondheimsvegen 503,
2016 Frogner
Tlf: 63868900
www.wackerneuson.com/

WIKS AS

1615 Fredrikstad
Tlf: 950 71 777
kontor@wiks.no
www.wiks.no

Wirtgen Norway AS

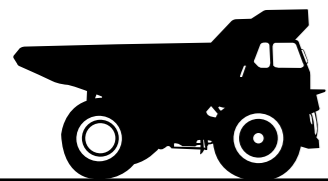
3071 Sande i Vestfold
Tlf: 33 78 66 00
post.norway@
wirtgen-group.com
www.wirtgen-group.
com/norway

Zirius AS

Tlf: 40 00 77 07
salg@zirius.no
www.zirius.no

Ølen Betong AS

Tlf: 53 77 52 00
mail@olenbetong.no
www.olenbetong.no

RETURTEKNIKK

- Leverandør til avfall og gjenvinning

Allsidig kvern til:

Armert betong, hulldekker og asfalt
Trevirke, stubber og røtter
Meget kraftig, men lett å flytte
med krokloft

www.returteknikk.no

HYUNDAI
CONSTRUCTION EQUIPMENT

Din nye forhandler av Hyundai Compact maskiner

Din komplette leverandør
for profesjonelt arbeid

SMP
SMP Parts AB

smpparts.com

Nytt produkt

EMS
GROUP

EMSG Norge AS
Bølervegen 40, 2016 Frogner • Norway
Tlf.: +47 63 93 63 00 • E-mail: post@emsg.no

www.emsg.no

www.kureteknikk.no

10. - 12. mai 2019

MEFs ANLEGGsutstilling

Forus travbane, Stavanger

- Nytt av maskiner og utstyr
- Servering på messeområdet
- Bankett lørdag med underholdning

MEFA 2019

www.facebook.com/mefaForus - mefa2019@mef.no

TIDEN FOR Å BRÅKE ER NÅ

Tusen takk for flotte årsmøter landet rundt! Jeg håper dere både har kost dere, knyttet kontakter og hatt lærerike årsmøter.

Tall fra kommune-Norge viser at flere kommuner i landet vårt er sårbare når det gjelder egen vann- og avløpsinfrastruktur. Den er sårbar for klimaendringene og er ikke robust nok for ekstreme hendelser.

I den siste tilstandsvurderingen av kommunale vann- og avløpstjenester til benchmarkingssystemet bedreVANN synes utfordringene spesielt på to områder. Et av disse er kvaliteten på ledningsnett. Dette er uten tvil den største. Konklusjonen er at 72 av 79 kommunene som er med i bedreVANN har ledningsnett med enten mangelfull eller dårlig standard. På avløpssiden ser det noe bedre ut, men også her sliter flere kommuner med dårlig vedlikeholdt ledningsnett, kloakkstopper eller kjelleroversvømmelser. 37 av 80 kommuner i bedreVANN har avløpsledningsnett som enten er mangelfulle eller av dårlig standard. Av de nærmere 280 milliarder kroner som norske kommuner må investere i VA-infrastrukturen frem til 2040 er 236 milliarder kroner koblet til ledningsnett.

Et annet område som det snakkes lite om er reservevannforsyningen. Denne må kobles inn når hovedvannkilden ikke kan brukes. Ifølge siste tilstandsvurdering fra bedreVANN er det 33 av 79 kommuner som har en mangelfull eller dårlig standard på alternativ vannforsyning. Det betyr at innbyggerne i de kommunene ikke har noen alternativ forsyningsmulighet eller at den er av dårlig kvalitet.

Politikere og myndigheter er kjent med dette. De er enige i at tilstanden er for dårlig. Men de skyver ansvaret over på kommunene og peker på at dette er et kommunalt anliggende de ikke har ansvar for. Men har de rett i det?

Av de kommunene som har dårlig standard når det gjelder reservevann er det flere store bykommuner. Regjeringen

vil måtte henses med ubehagelige spørsmål hvis det går alvorlig galt i disse kommunene. Vi snakker om kommuner med store kommunikasjonsknutepunkter. Kommuner med høyskoler og universiteter. Og kommuner med sykehus. En alvorlig svikt i reservevannforsyningen i en av disse vil få politiske konsekvenser. Og de som vil merke det hardest er innbyggerne.

En kan beskyldes for å tro på undergangen når en ser øyeblikkstillene. Jeg vet, og dere vet, at det gjøres mye i kommune-Norge for å rette på feil og mangler. Men når vi ser på tilstanden over tid, som vi i MEF har gjort, er det noen utviklingstrekk som bekymrer. Lav fornyingstakt på ledningsnett og faretruende dårlig reservevannforsyning. I tillegg til nedslitte og underdimensjonerte avløpsrenseanlegg i kombinasjon med økende klimautfordringer, blir dette en livsfarlig cocktail.

Min konklusjon er at staten må komme mer på banen. MEF har ment dette i mange år og har kommet med mange nok henvendelser om utfordringene. Vi har fått hyggelige svarbrev og null handling tilbake.

Tiden for å bråke er nå.

Julie Brodtkorb
Administrerende direktør i MEF

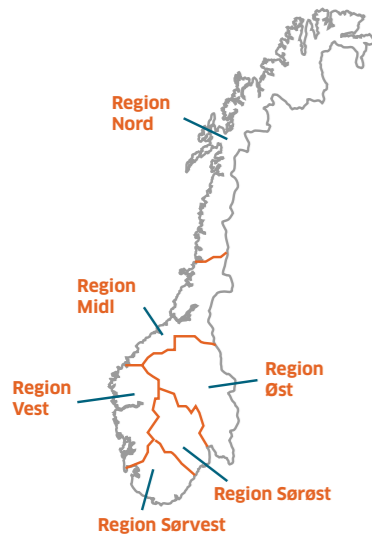
Nordnorsk Bygg- og Anleggsmessen 2019 Mandelasletten i Tromsø 14. - 16. juni 2019

Kun 55 store stands igjen!
Sjekk mer informasjon om den tøffeste
Bygg- og Anleggsmessen i nord

www.nnba.no

Nordnorsk Bygg- og
Anleggsmesse 2019

MEF-nytt gir et innblikk i forbundets arbeid og aktiviteter i hele landet.

OSLO-KONTORET
Fred Olsensgate 3
0152 Oslo
Telefon: 22 40 29 00
firmapost@mef.no
www.mef.no

REGION ØST
Stolvstadvegen 1
2360 Rudshøgda
Telefon: 958 72 000
region.ost@mef.no

REGION SØRØST
Broen 6
3170 Sem
Telefon: 33 35 99 90
region.sorost@mef.no

REGION SØRVEST
Kongensgate 24
4610 Kristiansand
Telefon: 958 38 000
region.sorvest@mef.no

REGION VEST
Eidsvågbakken 1
5105 Eidsvåg
Telefon: 99 42 89 00
region.vest@mef.no

REGION MIDT
Hornebergveien 1
7038 Trondheim
Telefon: 948 78 000
region.midt@mef.no

REGION NORD
Stakkevollveien 41
9010 Tromsø
Telefon 35 84 50 50
martin.gronnslett@mef.no

SEKSJON RESSURS OG MILJØ
- Skog
- Brønn og spesialboring
- Gjenvinning og avfallshåndtering
Fred Olsensgate 3
0152 Oslo
Telefon: 22 40 29 00
seksjonressursogmiljo@mef.no

30-ÅRS JUBILEUM SEKSJON RESSURS OG MILJØ

MEF Skog var invitert til jubileumsfest hos skogsentreprenør Rune Brennbakk AS i Hattfjelldal, Nordland. Anledningen var å gjøre stas på Ronald Brennbakk som har kjørt hogstmaskin i firmaet i 30 år.

Fagsjef Bjørn Lauritzen fikk æren å utdele MEFs fortjenestemedalje i gull til Ronald. I tillegg ble han hedret med Norges Vel fortjenestemedalje i gull for innsatsen av ordfører Harald Lie.

Gratulerer så mye!

ÅRSMØTE FOR SKOG

Om lag 35 medlemmer i tillegg til våre handelsavtalepartnere møttes til årsmøtehelg på Solli i Oslo. Styret i MEF Skog fikk to nye medlemmer, Jan Birger Holth fra Østfold og Rune Brennbakk fra Nordland. Einar Aune fra Trøndelag og Lars Ragnvald Tveitan fra Vestfold gikk ut av styret etter henholdsvis 4 og 10 år.

Terje Varli fra Trysil fortsetter som styreleder, Ivar Hoff fra Kongsvinger som nestleder og Andreas Råheim fra Valdres som styremedlem.

Takk til alle som deltok!

NYE STYREMEDLEMMER I HEDMARK OG ØSTFOLD

Etter 12 år som styremedlem i MEF avd. Hedmark valgte Knut Jørgen Arnseth, prosjektleder i M. Dobloug AS fra Furnes, å takke for seg. Ny inn i styret, ble tidligere vararepresentant Arne Gjelten, daglig leder i Trangvik Maskin i Tolga. Nytt varamedlem ble Per Hatterud fra Rudshøgda.

I 12 år satt Arve Birkelund, daglig leder hos Fossum Anlegg AS i Spydeberg, i avdelingsstyret i Østfold. Nå har han gått ut, mens Knut Magnus Hvidtsten kommer inn i styret. Nytt varamedlem i Østfold er Ingar Alvim hos Alvim Entreprenør AS i Spydeberg.

Vi takker for godt samarbeid og ønsker velkommen til Ingar og Per som er helt nye i styrene!

Det nye styret i Hedmark; f.v. Arne Gjelten, Kjetil Hansen (nestleder), Øystein Mathisen (leder), Rune Øvergård og Jeanett Springen.

F.v Ingar Alvim og Arve Birkelund.

**R.E.B.
ANLEGG AS**

Stubbefreseren

Innehaver Rolf Einar Bakstad

Våre seneste oppdrag:

- RV 3/25 Ånestad - Elverum for Skanska AS
- E6 Arnkvern - Moelven for Veidekke
- E6 Kolomoen - Arnkvern for Hæhre
- Asko tomt for Kjeldaa AS
- RV3/25 Ånestad - Elverum for JR
- E18 Tvedestrand - Arendal for AF
- E16 Øye - Eidsbru for Strabag AG
- E16 Bagn - Bjørgo for Brødrene Dokken/Skanska
- E6/E16 Flyplasskrysset for NCC
- E18 Ørje for Hæhre
- E134 Kongsberg for Veidekke
- E6 Vinstra/Sjøa for Aurstad/Implenia
- E18 Knapstad - Retvedt for Viken Skog/NCC
- Åshild Bang Skollerud gård Hallingby
- RV4 for NCC
- RV4 for Magne Sveen
- E6 Frya - Vinstra for AF gruppen
- E18 Sandefjord for Skanska AS
- E18 Mysen for Johan Rognerud AS
- RV2 Kongsvinger for Veidekke AS
- RV2 Kongsvinger for Skanska AS

Maskinene er spesialbygde for nydyrking og behandling av skogsavfall, som stubber og røtter.

Mobil: 90 67 04 16, tlf.: 62 58 39 99,
faks: 62 58 35 15, e-post: rbakstad@bbnett.no

REGION ØST

NY LEDER I MEF
AVD OPPLAND

På årsmøtet til MEF avd. Oppland ble tidligere styremedlem, Kjell-Iver Gjerdaalen, daglig Leder i Gjerdaalen Entreprenør AS, fra Lillehammer valgt som leder. Vi gratulerer! Tidligere leder var konstituert nestleder, Pål Hage fra Vinstra, som fortsetter som styremedlem. På bildet det nye styret i Oppland, f.v.: Andreas Kjenseth, Pål Hage, Jon Strand (nestleder) og Kjell-Iver Gjerdaalen. Ikke tilstede da bildet ble tatt: Edvard Gjøstad.

MÅNEDENS
BEDRIFT

Månedens bedrift: Bru anlegg AS i Brumunddal, Hedmark.

Daglig leder: Vegar Haave

Medlem siden: 29.08.2018

Hvilken arbeidsområde jobber dere mest med:

Boligtomter, garasjetomter, drenering. Totalentreprenør på hus og hyttebygging.

Hva slags faglig bakgrunn har dine ansatte: Fagbrev, maskinfører og tømrer.

Hvor mange ansatte er dere: 4stk

Hvorfor er dere medlem i MEF:

Handelsavtaler og trygghet

REGION VEST

ÅRETS
LÆREBEDRIFT

Sartor Maskin AS ble kåret til Årets lærebedrift 2018.

Juryen hadde følgende begrunnelse:

- Sartor Maskin AS hatt utfordrende lærlinger, hvor utfordringene har blitt løst på en forberedelig og god måte.
- Bedriften er aktiv innenfor rekruttering ved deltagelse på utdanningsmesser.
- Har både lærlinger og lærekandidater innen tre forskjellige fag. Anleggsmaskinfører, Vei og anlegg, Fjell og bergverksfaget.

Prisene ble utdelt på årsmøte til OKAB i mars av Fagopplæringsssjenen i Hordaland fylkeskommune, Torbjørn Mjelstad. **Vi gratulerer!**

NYE STYRER
ETTER ÅRSMØTE
9. MARS

Det nyvalde styret i MEF avd. Sogn og Fjordane med styreleder Harald Kvame, nestleder Jon Gudbrand Kveen Øvre-Flo, styremedlemene Trond Magne Sognnes, Harald Even Fosse og Stein Åge Sunde.

Det nyvalde styret i MEF avd. Nord Rogaland og Hordaland er: Styreleder Øystein Hope, nestleder Rune Grimstad, styremedlemene Bjørn Stalheim, Kjell Trengereid, Arvid Asphaug, Trygve Landmark og Kåre Bjørøy.

NYE MEDLEMMER I 2019

- Ivar Nilsen Entreprenør AS i MEF avd. Østfold, fra Moss.
- Marti Tunnel AG i MEF avd. Oslo/Akershus fra Oslo.
- Maskin-Frakt AS i MEF avd. Hedmark fra Hamar.
- Roger Bratrud AS i MEF avd. Oppland fra Dokka.

Vi ønsker alle velkommen og ser fram til samarbeidet.

ÅRETS LÆRLING

Torstein Kolle er lærling i anleggsmaskinførerfaget og arbeider til daglig for Fyllingen Maskin AS. Juryen fikk inn mange gode forslag til årets lærling, men Torstein pekte seg fort ut til å bli en av de gode kandidatene.

- Torstein er en ung og fremadstormende lærling og det er slik ungdom vi ønsker å satse på og vil ha med oss videre! Han har de rette verdier, holdninger og er løsningsorientert slik som skal til for å bli "og er" en god maskinkjører, for at vi alle skal få en

god økonomisk drift på prosjektene. Han er lærevillig og står på hele dagen, og bidrar til et godt arbeidsmiljø, sier Torbjørn Foss i begrunnelsen for hvorfor Torstein fortjener tittelen.

Årets lærling mottok en penge-premie på kr 10 000,- og et diplom fra OKAB/MEF.

MILJØFYRTÅRN

Medlemsbedriftene Fosse Maskin og Transport AS, Drange Maskin AS, Staren AS, Hylland AS og Sartor Maskin AS har starta arbeidet med å bli Miljøfyrtårnsertifisert saman med konsulent Magne Breddari.

REGION NORD

ÅRETS
OPPLÆRINGSBEDRIFT

OKAB Region Nord delte ut prisen til Årets lærebedrift 27. mars. Prisen gikk til Bulldozer Maskinlag AS. Utdelingen fant sted på Sortland hotell i forbindelse med lærlingekurs.

Vi gratulerer!!

ÅRSMØTETUR I FRANKRIKE

MEF Finnmark var på årsmøtetur til Paris i slutten av mars. Der var de blant annet på Case sitt prøvesenter utenfor byen. Her fikk de en rundtur med presentasjon av de ulike maskinene, og også en mulighet til å teste de. Utflukten var i samarbeid med Dagenborg maskin, som er forhandler for Case i nord.

Tusen takk for en veldig hyggelig tur!

NYTT STYRE I NORDLAND

14. mars var det klart for årsmøtet til MEF Nordland. Med 17 deltakere fra medlemsbedriftene var det en fin økning fra fjorårets møte. Det nye styret består av Ørjan Magnussen, Gunnar Hegstad, Ole-johan Pettersen, Arnt Hansen og Carl Christian Moland. **Vi gratulerer det nye styret og gleder oss til samarbeidet!**

REGION SØRØST

ÅRSMØTER PÅ STOREFJELL

MEF avdeling Buskerud, Vestfold og Telemark arrangerte årsmøter på Storefjell Høyfjellshotell i mars. 350 entreprenører og leverandører var til stede på arrangementet. 2018 var et innholdsrikt år for mange maskinentreprenører, og vi har grunn til å tro at 2019 blir minst like spennende. Oppdragsmengden har vært økende i 2018, og med de store veitbyggingene som er på gang både på E134, E18, FV36, og «Bypakke Grenland» er utsiktene for 2019 gode.

Vi ser også at store utbyggingsprosjekter på vei- og jernbane, ofte fører til økt aktivitet innen bygg- og anleggsbransjen. Dette samt signaler om at flere kommuner vil øke satsningen på opprustingen av vann- og avløpsnettene de nærmeste årene, gjør at maskinentreprenørene kan se fremtiden svært lyst i møte.

Tusen takk til alle som deltok!

Det nyvalgte styret i MEF avdeling Vestfold ble som følger:
F.v. Thor Ambjørn Kjeldaas - Sande, Ole Petter Anvik (leder) - Larvik, Kristoffer Foss - Re, Ove Dahl - Svarstad, Mari Rød - Sandefjord, Brede Sukke - Tønsberg, Arne Johan Bu - Holmestrand. (Rune Sandnes og Ingfrid Svendsen, begge fra Larvik, var ikke tilstede da bildet ble tatt.)

Det nyvalgte styret i MEF avdeling Telemark ble som følger:
F.v. Isak Eikeland (leder) - Sannidal, Tom Christian Elseth - Porsgrunn, Ole Marthin Kristiansen - Stathelle, Ivar Sotvedt - Skien, John Inge Heimdal - Notodden, Roar Kjendalen - Skien, Kim R. Bergskås - Bø. (Morten Solberg - Treungen var ikke tilstede da bildet ble tatt.)

Det nyvalgte styret i MEF avdeling Buskerud ble som følger:
F.v. Ann-Therese Kristoffersen - Krokstadelva (leder), Jan Myrvang - Hønefoss, Tom Erik Aannestad - Kongsberg, Eivind Nedremyr - Hovet, Ole-Bjørn Øygard - Ål, Trygve Løvås - Kongsberg, Hanne Bergene Larsen - Hokksund. (Ståle Hansen - Mjøndalen, Morten B Wear - Røyken og Sigurd Inge Fulsås - Veggli var ikke tilstede da bildet ble tatt.)

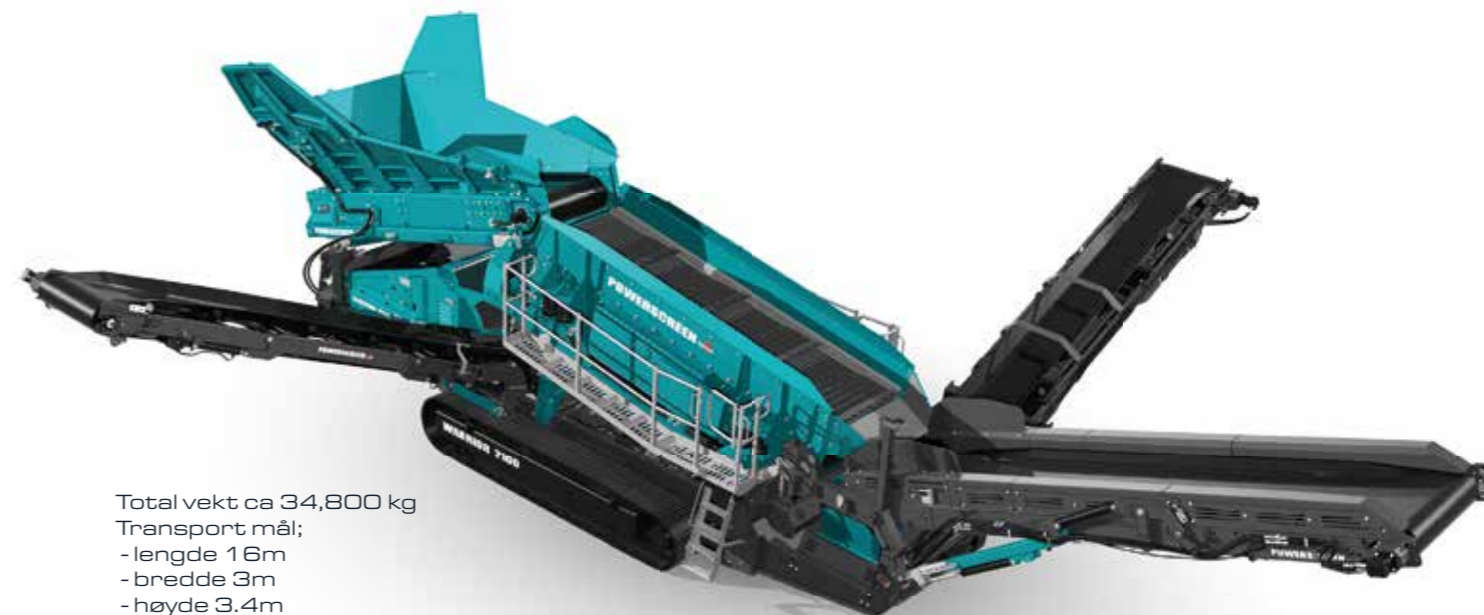

Scandia Maskin

20 år med kvalitet
- alt til pakkverk

Markedets mest effektive sikteverk i sin vektklasse

- triple akslinger med slag fra 13 til 16mm
- justerbar slagretning fra 30 til 60 grader
- størst kapasitet for sortering av bærelagsmasse (20-120mm)

Total vekt ca 34,800 kg
Transport mål;
- lengde 16m
- bredde 3m
- høyde 3.4m

Powerscreen -
WARRIOR 2100

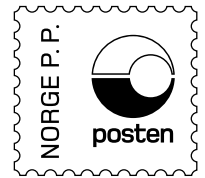
Kontakt Marius Torgersen
tlf 977 40 007 - marius@scandiamaskin.no

Scandia Maskin AS
Tel (+47) 32 21 00 50

post@scandiamaskin.no

www.scandiamaskin.no

Avs.: Polinor pluss

Retur:
MEF Service AS
Postboks 505 Sentrum
0105 Oslo

Volvo Maskin AS
Telefon: 66 81 86 86
www.volvomaskin.no

Det er et faktum at maskinførere arbeider mer effektivt når de har det beste verktøyet til å utføre jobben. Volvo EC300EL er en overlegen produksjonsmaskin, med et unikt førermiljø. Riktig ergonomisk design, ideell plassering av brytere, og god sikt fra førerplassen gjør at føreren yter maksimalt hele dagen. Avansert motor teknologi gjør at maskinen oppnår en stor forbedring i drivstoffeffektiviteten, noe som gir betydelig redusert dieselkostnader. Dette sammen med Volvo sin avanserte og presise hydraulikksystem gjør EC300EL til markedets beste og mest effektive arbeidsplass.

Ta kontakt med en av våre selgere for et godt tilbud!

<http://www.volvomaskin.no>

Volvo Construction Equipment
Building Tomorrow

